

5

Teste complexe

Test 1

I. Pentru secvențele subliniate indicați: (a) poziția sintactică, (b) realizarea morfologică, (c) prin ce mijloace se leagă sintactic de centrul grupului din care face parte și (d) dacă reprezintă un constituent obligatoriu sau facultativ al grupului. Unde este cazul, menționați dacă structura este o structură de bază sau reorganizată.

Model: *Ce-ți pofteste ție inima?*

inima – Subiect; substantiv; caz N;
constituent obligatoriu al GV

1. *De supărată* ce era, nici nu putea vorbi.
2. Nu e *nevoie* să vii și tu.
3. *Ce-ți pofteste inima?*
4. Am rezolvat problema *din mers*.
5. Se face *o bifurcație* și o luăm apoi la stânga.
6. Vârsta lui rămânea, totuși, *incertă*.
7. Ograda era plină *de orătâni*.
8. Scrisul părea al aceleiași *persoane*.
9. Trimiterea lui *la conferință* a fost până la urmă un lucru bun.
10. Casa avea un singur etaj ale cărui geamuri dădeau *spre stradă*.
11. *Ajungând în fața ușii*, sună.
12. Fața *îi* era roșie și pătată.
13. Noi ne-am bizuit mereu pe propriile noastre *forțe*.
14. *În ciuda tinereții ei*, părea mereu obosită și plictisită.
15. *Măsurile s-au dovedit a fi necesare*.
16. Alerga întruna, *căutând un refugiu*.
17. *Care ești ăla?* strigă omul de după gard.
18. Nu *mi-a plătit el* drumul, mi l-am plătit *singur*.
19. Lui nu-i ajunge niciodată această singură *oră* de odihnă.
20. Ei *își* duceau viața de pe o zi pe alta.
21. Nu s-ar fi convenit *a spune una* ca asta.
22. *Pe ce stradă* locuiește amicul tău?
23. *Mi-e tare milă* de fata asta!
24. Văzând el că nu mai are *timp de pierdut*, o chemă și pe ea.

25. Noi am terminat temele **înainte de a fi venit el**.
26. Numai casele **de dincolo de râu** erau mai arătoase.
27. **Neîndrăznind a-l contrazice**, a ieșit **din cameră**.
28. Numai **asta** nu-mi trecea prin minte în clipa aceea.
29. Ați plecat **toți**?
30. N-am înțeles **cum** trebuie rezolvat exercițiul.
31. Se usca de dorul **cui** știu eu.
32. Nu se putea **descrie bucuria** lui.
33. **În pofida oricăror insistențe**, ea n-a venit.
34. Copilul era bucuros **de a fi scăpat de pedeapsă**.
35. Ne-a speriat **cu fel de fel de povești**.
36. Începură să facă toate nedreptățile **pe față**, fără să le pese de aparențe.
37. Pe alocuri amenajările păreau **a fi neisprăvite**.
38. Am aflat că proiectul nu mai este de mult **al lui**.
39. Ne-am dat seama cât se simte de **rușinat**.
40. Nu ești **din partea locului**?
41. Fugeau **care încotro** vedeau cu ochii.
42. Stătea **îngenuncheată** dinaintea **icoanei**.
43. Rămăsese o clipă țintuit **locului**, neștiind ce să mai facă.
44. Îmi venea să-i trag **o sfântă de bătaie...**
45. Ar trebui **găsită** o formulă mai bună.
46. **Raportul** e **dificil de făcut**.
47. **De câte ori** vine la noi, aduce flori.
48. Cu toată sperietura, avu totuși puterea să răspundă **la întrebări**.
49. **Dinspre mine**, să se uite, până i s-or umfla ochii...
50. Niciodată n-a răbdat **de foame**.

II. Ce poziție sintactică ocupă constituenții propoziționali din enunțurile de mai jos? Indicați și tipul de subordonată (conjuncțională / relativă-interrogativă / relativă propriu-zisă)

1. *Bucurându-vă că s-a amânat examenul, vă mințiți pe voi înșivă.*
2. *Fie ce-o fi, de-acum!*
3. *Să fi aflat mai devreme despre concurs, mă prezentam și eu.*
4. *Încă nu s-a pregătit să-i primească.*
5. *Unde n-a înțeles ce i-ai spus, nici n-a reacționat.*
6. *Nu l-a lăsat să se odihnească nici o clipă.*

7. *Vorbea mult prea repede ca voi s-o puteți urmări.*
8. *Orice ar face pentru voi, tot nerecunoscători sunteți.*
9. *Păcat că nu v-a plăcut filmul.*
10. *Mă tem că astăzi n-am să pot veni pe la tine.*
11. *Ea, înaltă cum era, se descurca foarte bine în teren.*
12. *Dacă nu m-ai lăsat în pace, am greșit.*
13. *Acolo nu părea a fi ce mi-ai spus tu.*
14. *Aș vrea să revăd locul unde ne-am întâlnit.*
15. *Atunci când eu te voi chema, să vii!*
16. *Se făcea că ne plimbam cu o barcă, pe un lac.*
17. *Fără tine n-ar fi putut deveni niciodată ceea ce este astăzi.*
18. *Te-am învățat să fii respectuos cu cei din jur.*
19. *Nu-mi face nici o plăcere să-ți spun asta tocmai ție.*
20. *În clipele când se gândea la ce făcuse, avea remușcări.*
21. *Astăzi nu pare că e dispus să ne asculte.*
22. *Se grăbea să termine treaba cât mai repede.*
23. *Cum stătea el și aștepta emoționat rezultatele, apare Ion.*
24. *Se cade să le mulțumim, de vreme ce ne-au trimis daruri.*
25. *Zgârcit și rău cum era, nu i-a ajutat cu nimic pe copiii lui.*
26. *Au plecat la plimbare numai că ea să poată lucra în liniște.*
27. *Îi era teamă că nu va fi înțeleș.*
28. *Ei au adus dovada zdrobitoare că sunt nevinovați.*
29. *Fără tine n-ar fi avut nici un haz să mergem.*
30. *Dacă te caută mereu e ca să nu-l uiți.*
31. *Ce-l chinuia mai mult e că nu-i dăduse nimeni dreptate.*
32. *Vai de cel care ajunge să nu mai aibă prieteni.*
33. *Îi ajungea doar să-l privească, ca să fie fericită.*
34. *S-au descurcat cum au putut ei mai bine.*
35. *L-au anunțat și pe el că sosesc astăzi.*
36. *Vestea adusă de cine intrase primul îi șocă pe toți.*
37. *Habar n-avea dacă i se potrivește această meserie.*
38. *Plecarea ei grăbită de unde o lăsase, l-a supărat.*
39. *La urcarea în tren era să cadă.*
40. *Fericită, că nu mai trebuie operată, s-a împiedecat pe trepte.*
41. *Atunci când îți este teamă, gândește-te la noi.*

42. *Cunoscut fiind faptul că ei întârziiau, nici nu i-am mai așteptat.*
43. *Numai ce i-am deschis ușa, că a și sunat telefonul.*
44. *Încercând să repare el aparatul, mai tare l-a stricat.*
45. *Când te miri ce nu-i venea la socoteală, își lua lucrurile și pleca.*
46. *Cum era atâta lume acolo, el nu putu ajunge la timp.*
47. *Numai prin eforturile lui ajunsese unde era acum.*
48. *Cu toată supărarea pe care i-o pricinuiseră, îl iubea încă.*
49. *Simțind că nu mai are nici o șansă de scăpare, s-a predat.*
50. *Din cele spuse de el reieșea clar că nu se mai întoarce.*

Test 2

I. Pentru secvențele subliniate indicați: (a) poziția sintactică, (b) realizarea morfologică, (c) prin ce mijloace se leagă sintactic de centrul grupului din care face parte și (d) dacă reprezintă un constituent obligatoriu sau facultativ al grupului. Unde este cazul, menționați dacă structura este o structură de bază sau reorganizată.

1. *La ce să mai fi rămas acolo?*
2. *Nimic nu-ți mai convine, de la o vreme!*
3. *Departe mai e și casa asta a ta!*
4. *Și unde mi ți-l ia Făt Frumos pe zmeu...*
5. *Iar să mă duc?*
6. *Aceasta e o hotărâre anterioară demiterii lui.*
7. *A tras o spaimă vecină cu moartea.*
8. *„Negustorul are trei mâini: una de dat, două de luat.” (prov.)*
9. *S-a găsi el ac de cojocul lui!*
10. *De subliniat că această atitudine nu-i face cinste.*
11. *Acum vor să aducă pe nu știi cine la conducerea instituției.*
12. *Era un du-te-vino de nedescris:*
13. *În ceea ce privește hărnicia, n-o întrece nimeni.*
14. *La plăcinte înainte, la război înapoi!*
15. *Mânca-te-ar mama să te mănânce!*
16. *Mă plictisește cu laudele lui.*
17. *Se cutremură la gândul că ar putea fi și el chemat.*
18. *Nu ședea, că-ți șede norocul!*
19. *Credeau că-i bun de făcut fluiere.*
20. *Nesăratele lui giumbușlucuri îi aduseseră faimă.*
21. *Nu-și dădea încă seama de ce se întâmpla cu el.*
22. *Am să vin; poate, și eu să-i văd pe cei ce vă sunt oaspeți.*
23. *I-a întrebat pe fiecare dintre cei trei despre întâmplare.*
24. *Îi întreba pe toți dacă e bine ceea ce face.*
25. *Ajunseseră a se întreba dacă merită să încerce.*

26. O cunoșteau **de mică** pe Ana.
27. **De mai bine de un an** de zile nu ne-am văzut.
28. El pleacă abia **săptămâna** viitoare.
29. **În lipsa mamei** s-au jucat prin casă cu bicicleta.
30. Nu i-am întrebat **pe ai lui** despre asta.
31. Pentru că bate vântul, **de aceea** e frig.
32. **Ce** ți-am spus eu și **ce-ai** înțeles tu!
33. Cred că n-ai înțeles bine, **altfel** nu m-ai mai întreba.
34. Asta se întâmplă **de când** e lumea.
35. Acolo s-a clădit un monument **în amintirea** eroilor.
36. **Câte** stele sunt pe cer?
37. Pe sora mea, **adică pe Maria**, o iubea mai mult.
38. **De venit** vom mai veni, nu te teme!
39. Redactarea actului de întreaga **adunare** e **dificil** de realizat.
40. Mi se pare **tare dificil** exercițiul.
41. În fiecare **din noi** trăiește un mic tiran.
42. N-am putut rezista ispitei **de a-i telefona**.
43. **În fața sa** se deschidea un peisaj încântător.
44. Înainte de a ieși **trenul** din tunel, el și-a pregătit bagajul.
45. Și așa ajunsese ea a **ne fi verișoară**.
46. S-a plictisit **urmărind** mereu aceleași filme proaste.
47. Merita și această ultimă **încercare**.
48. A rămas **pe drumuri** pentru că n-a vrut să ne asculte.
49. Aveam și noi simptome asemănătoare **cu ale lor**.
50. El rămăsese **cu amândouă acasă**.

II. Ce poziție sintactică ocupă constituenții propoziționali din enunțurile de mai jos? Indicați și tipul de subordonată (conjuncțională / relativă-interogativă / relativă propriu-zisă)

1. E prea puternic încât să-l poți doborî dintr-o lovitură.
2. Bazându-se pe ce i-am spus noi, a uitat de celelalte reguli.
3. Dacă n-a venit încă, înseamnă că nu găsește adresa.
4. Nefiind organizarea cum ne-am fi așteptat, am părăsit clădirea.
5. Camera era plină de ce construiseră ei din bucățele de lemn.
6. „Ne prindem noi vro câțiva băieți din sat să ne ducem cu plugul.” (I. Creangă)

7. „Dar fost-a scris părintelui Duhu să nu asculte în totul sfaturile cuviosului stariț. ” (id.)
8. „Nu mi-ar fi ciudă, încaltea când ai fi și tu ceva și de te miri unde.” (I. Creangă)
9. Îmi pare bine că ai răspuns invitației noastre.
10. Să nu vadă picior de pisică aici, că se supără foc.
11. Cine m-o fi pus să te ascult pe tine?
12. De bună seamă că și noi vom aștepta alături de voi sosirea candidaților.
13. Așa de tare m-a jignit, că nu vreau să-i mai văd în viața mea.
14. Dacă n-ai învățat teoremele, acum degeaba îți bați capul cu exercițiile.
15. Dulapul rămâne unde l-ai așezat tu prima dată.
16. Rămâne acum doar să mai insistăm asupra detaliilor.
17. Când l-a văzut că n-are simțul umorului, a încetat să-l mai tachineze.
18. Ținea foarte mult să vă felicite pentru premiu.
19. Trebuie să-l iei așa cum este.
20. Au fost, cu siguranță și ei interesați ca aceste probe să dispară.
21. Cuprins de sentimentul că nu face bine trimițând-o, rupse scrisoarea.
22. Uite, și Ana, că e mică, și tot își face ordine în cameră.
23. I s-a urât să tot aștepte vești de la voi.
24. Părea că nu s-a schimbat nimic în viața ei.
25. Și dacă îl conduci până la ușă, tot nu intră.
26. Dacă nu te-am chemat, am făcut-o pentru a te menaja.
27. Întrebarea asta e obligatoriu să i-o pui și lui.
28. Nu e el atât de rău să-l ocolească lumea.
29. El se simt mereu dator să explice fiecare decizie luată.
30. Cum întârziem puțin, cum telefonează.
31. Ce-l chinuia mai mult era că nu va putea termina la timp lucrarea.
32. Chiar așa să fie, cum spui tu, nu cred.
33. I-am atras atenția asupra faptului că va greși și el cândva.
34. Nu-i chip să mă înțeleg cu voi.
35. Își închipuise mereu că va fi ușor să reușească.
36. Știi ce mult l-a durut că nu l-ai felicitat de ziua lui!
37. Deodată, îl văd că se ridică de pe scaun cu o privire amenințătoare.
38. De vreme ce ea se pare că nu are altă treabă, o luăm cu noi.
39. Mare lucru n-ar fi fost dacă ne-ar fi primit atunci!

40. *Eu, nu-i vorba, măcar că-i așa întuneric, văd destul de bine.*
41. *Te întristezi când le vezi așa: nici curate, nici împodobite.*
42. *Altă treabă n-a avut decât să se ducă să-i cheme.*
43. *„Poți să ai talent cu carul, că dacă n-ai un pic de protecție, e tot degeaba.” (C. Petrescu)*
44. *„Dacă nu e cine nu e, cine e să nu mai fie.” (prov.).*
45. *„M-a adus tușa Profira, a de-i bucătăreasa boierului ăl bătrân.” (L. Rebreanu)*
46. *„Ne pune dracul de urnim o stâncă din locul ei. ” (I. Creangă)*
47. *Plângea, de ți se rupea inima auzind-o.*
48. *Mergi de-mi adu dosarul!*
49. *A ajuns de ți-e mai mare mila.*
50. *De mă-nțelegi ori nu mi-e totuna.*

Test 3

I. Pentru secvențele subliniate indicați: (a) poziția sintactică, (b) realizarea morfologică, (c) prin ce mijloace se leagă sintactic de centrul grupului din care face parte și (d) dacă reprezintă un constituent obligatoriu sau facultativ al grupului. Unde este cazul, menționați dacă structura este o structură de bază sau reorganizată.

1. *Scrisese despre romanul lui recent apărut.*
2. *Îmi pare bine că ne-am întâlnit.*
3. *Din palid cum era, se făcu ca focul de mânie.*
4. *Nu mi-a fost deloc ușor să te gădesc.*
5. *L-a trecut podul în brațe.*
6. *Oricât ai vrea de mult, nu te pot ajuta.*
7. *Ți-ai ales modelul de rochie?*
8. *Era și el interesat de această incitantă propunere.*
9. *Pe cine crezi că e bine să chemăm?*
10. *Această problemă, aparent atât de simplă, i-a dat multă bătaie de cap.*
11. *Dat fiind că nu ne-ați chemat, nu vă vor ajuta.*
12. *Face care ce pofteste.*
13. *Ce s-a mai mirat când ne-a văzut!*
14. *Știam că în privința lui nu mă puteam înșela.*
15. *Se simțea copilul nimănu.*
16. *Clipele de atunci îi rămăseseră vii în amintire.*
17. *Se smiorcăia mereu, enervându-i pe toți.*
18. *A trecut ceva vreme de atunci, nu-i așa?*
19. *Când a terminat de scris lecțiile, era deja târziu.*
20. *„Urmează să declarați la cercetări de ce; fapt e că l-ați omorât...” (M. Preda)*
21. *Lupta lor e de trei ori sfântă.*
22. *Desigur că au pătit multe de pe urma reclamației.*
23. *Ne-a întrebat câte ceva pe fiecare.*
24. *Plaja al cărei nisip este curat atrage mulți turiști.*

25. *V-ați și întors?*
26. *Ne vom aminti mereu **unul de altul**.*
27. *Le-am spus **iubiților tăi colegi** că n-ai să-i mai aștepți.*
28. *Numai datorită acestei impresionante **manifestări** am putut înțelege sentimentele ei.*
29. ***Fiind inițiat** deja în această disciplină, s-a descurcat destul de bine.*
30. *Ea locuia **foarte aproape de parc**.*
31. *Am plecat foarte târziu **de la ai tăi**, aseară.*
32. *Fiica mea învață numai **noaptea**.*
33. *Va fi știind **el ce va fi știind**.*
34. *„Lângă lacul care-n tremur **somnoros** și lin se bate, / Vezi o masă mare-ntinsă cu făclii prealuminate...” (M. Eminescu)*
35. *A ajuns cu un minut după plecarea trenului **din gară**.*
36. *N-a putut să-i spună **una ca asta**.*
37. *El s-a ocupat cu trimiterea de invitații **participanților**.*
38. *Trebuie să ne întâlnim aici **la ora cinci**.*
39. ***După cinci ore** am pornit să-i căutăm.*
40. *N-a primit încă nimic **pe marfa livrată**.*
41. ***Va fi știind el unde să vină?***
42. ***Fără tine** n-am să vin.*
43. ***În ciuda frigului**, am să fac o plimbare.*
44. *Ce tare miroase **a pește!***
45. *Nu mă aștepta nimeni **la sosire**.*
46. *Au așezat totul **de-a valma**.*
47. *Fizionomia lui pare **a trăda** totuși **înțelegerea situației**.*
48. *„Am să-mi arăt puterile (...) **în ciuda spânului**, ca să-i punem venin la inimă.” (I. Creangă)*
49. *Au vorbit **ce-au vorbit**, apoi le-a cuprins **piroteala**.*
50. *Ale noastre sunt fleacuri pe lângă cele **ce scrie în cărți**.*

II. Ce poziție sintactică ocupă constituenții propoziționali din enunțurile de mai jos? Indicați și tipul de subordonată (conjuncțională / relativă-interrogativă / relativă propriu-zisă)

1. *Nu e destul ca ea să-ți spună că vine.*
2. *Prea v-ați purtat urât ca ea să vă mai ierte.*

3. *A promis ca și mâine să mai încerce să te ajute.*
4. *Te temeai ca nu cumva să uit?*
5. *Singura lui dorință era ca sâmbătă să plece mai repede.*
6. *Cine se face oaie îl mănâncă lupul.*
7. *Ochii care nu se văd se uită.*
8. *De ce ți-e dat să pățești nu scapi.*
9. *Nu-mi vine a crede că a fost cu puțință să se întâmple ce s-a întâmplat.*
10. *Nu s-a dorit să se afle adevărul.*
11. *Mi-a rămas numai să verific datele.*
12. *Nu-și aducea aminte să o fi cunoscut.*
13. *Să-i înțelegi talentul înseamnă să o cunoști.*
14. *Nu ți-ar da bună-ziua, să-l tai!*
15. *Dacă au venit aici a fost pentru că se aștepta să-l ierți.*
16. *Când e să se-ntâmple ceva rău, se întâmplă.*
17. *Una e să bați mingea pe maidan și alta e să fii sportiv.*
18. *E prea încrezător în reușita lui, de aceea e posibil să aibă o surpriză.*
19. *N-ar fi prea nimerit ca, după cele întâmplate, să mai și lipsești.*
20. *Nu l-am putut convinge să-și schimbe părerea.*
21. *Mă deranjează că l-ai ales pe el.*
22. *Habar n-aveți voi ce bine e acolo!*
23. *Lui nu i se mai zice cum i se spunea în liceu.*
24. *Mă gândesc dacă am procedat bine sfătuindu-l să mă uite.*
25. *Dată fiind situația care s-a creat, te sfătuiesc să nu faci prea mult caz, ca oamenii să nu reacționeze și mai violent.*
26. *Fără a fi fost invitată de cineva să spună ceva, ea a îndrăznit totuși să-și spună părerea.*
27. *Ajungând să-și petreacă tot timpul la serviciu, era considerat indispensabil.*
28. *Cui i-ar fi trecut prin minte că avea să plece fără un cuvânt?*
29. *Ce ți-am făcut de nu mai vorbești cu mine?*
30. *N-ai cu cine să vorbești serios despre asta.*
31. *Ce-aș putea face dacă nu-mi dă niciodată la timp ce-i cer?*
32. *N-ai ce face aici, mai ales că este deja vineri.*
33. *Abandonată de cei care îi fuseseră apropiați, s-a retras discret.*
34. *Cum se vor derula mai departe lucrurile, rămâne de văzut.*
35. *Când ar fi după corbi, toți caii ar fi morți.*

III. Indicați în ordinea succesiunii lor în enunț pozițiile sintactice ocupate de constituenții propoziționali și de constituenții subliniați.

1. Sunt momente când se pare că ficțiunea obosește, devine **irespirabilă** și atunci **a evada** în lumea documentului, într-o mapă cu acte de arhivă e o **binecuvântare**. Dar și actul de arhivă poate osteni **spiritul** pentru că **sicilitatea** lui stimulează enorm fantezia să recompună din cojile oferite forma întreagă de pe care au fost desprinse și ale cărei contururi esențiale le sugerează irezistibil. (Petrescu, *A treia dimensiune*)
2. Indiscutabil că tot ce ai spus tu are desigur o rațiune întemeiată **pe ceea ce s-a petrecut**, dar rămâne de văzut dacă în afară de tine mai sunt și alții care să gândească cum gândești tu, pentru că numai într-un consens se poate hotărî **ceea ce s-ar cuveni să se întreprindă în viitor** ca să nu te trezești cu unii care să-ți reproșeze-că ei n-au fost de acord cu ce s-a hotărât. (apud Diaconescu)
3. Hotărât cum era, ne-a declarat că orice s-ar întreprinde împotriva lui, el serios cum se consideră că este nu va renunța **la ce și-a pus în gând**, cu atât mai mult cu cât **ce vrea el să facă** este o dorință și a altor colegi, dorință peste care nu poate să treacă chiar dacă **unele dificultăți** nu-i exclus să mai apară. (id.)
4. Și dacă mă vezi că sunt cum nu ți-ai închipuit niciodată că aș putea să fiu este că n-a avut cine să-mi dea îngrijirea de care am avut nevoie când am fost mic, iar dacă m-ai fi văzut altfel, ar fi însemnat că a avut cine să mă facă să fiu cum sunt acum, cu atât mai mult cu cât și mie mi-ar fi plăcut să fiu cum sunt și ceilalți. (id.)
5. Bănuiala că tinerii de la care încercase să afle ce-l frământa nu-i spusese rău adevărul l-a fulgerat în clipa când ea i-a atras atenția că îi mai văzuse undeva, dar nu-și putea aminti unde. (id.)
6. Dacă vreodată ți-a părut rău că nu ai fost ceea ce ai fi vrut să fii, chiar dacă de multe ori ai fost pe punctul de a ajunge ceea ce ți-ai dorit, nu înseamnă că de acum, trebuie să renunți la ceea ce năzuiești ci, perseverent cum te știi că ești și optimist, e bine să nu-ți abandonezi gândul care, mai devreme sau mai târziu, nu este exclus să se îndeplinească precum ți-e voia. (id.)
7. Se vede lucru că așa e făcut omul să nu fie singur. De multe ori i-a venit flăcăului în cap să se însoare, dar când își aducea aminte uneori de câte i-au spus că au pătimit unii și alții de la femeile lor, se lua pe gânduri și amâna, din zi în zi și de joi până mai de-apoi, această poznașă trebușoară și gingașă în

multe privinți, după cum o numea el, gândindu-se mereu la multe de toate... (Creangă, Povești)

8. *Auzisem eu din oameni, că dacă vrei să nu te muște câinii și să te lese în pace, cum îi vezi că sar la tine, să te tupilezi jos la pământ și să-i lași să te latre cât le place fără să te urnești din loc, căci ei bat cât bat, și de la o vreme te părăsesc și se duc. (Creangă, Amintiri)*
9. *Cred că niciodată n-ar trebui să folosească, vorbind, persoana a treia, pentru că sentimentele pe care le încercă sunt incomparabile, vorbele cu care sunt etichetate nu corespund aceluiași conținut și chiar dacă e vorba de același conținut, intensitatea și durata sentimentului pot fi nesfârșit de felurite, căci omul poate suferi atroce că nevasta lui prinde pe sub masă mâna vecinului, pe când altul ia asta drept o nuanță fără importanță, încât oricine iubește e ca un călător singur În speța lui pe lume, și nu are drept decât doar să bănuiască aceleași sentimente și la alții, câtă vreme nu corespunde cu ei decât prin mijloace atât de imperfecte de comunicare cum e cuvântul. (Petrescu, Ultima noapte)*
10. *Am pășit mândru în sala luminată de torțe fumegoase, hotărât să mă apăr, să-i înfrunt pe bătăranii aceia și să sfârșesc, dacă e să sfârșesc aici, cu fruntea sus, ca un ardelean ce nu suferă umilința... Ardelenii, precum știi, sunt pregătiți în orice clipă să răspundă limpede și demn oricărei încercări de a-i îngenunchea, ei văd în orice contact cu necunoscuții un fericit prilej de-a-și afirma legitimitatea română și tăria de neînfrânt, de origine dacă. (Simionescu, Toxicologia)*
11. *Acum când chiar nici Pinteau nu se afla a-i spune că-l bănuiește, el se simțea mai bun decât îl credeau alții, prea bun pentru oamenii în mijlocul cărora se afla, și dacă mai înainte îl apăsa gândul că nu mai poate umbla prin lume decât sub scutul cinstei altora și că în curând va trebui poate să cază la închisoare, acum iar își ridica fruntea, deoarece simțea că toți aceia care îl osândeau, aflându-se la strâmtoarea în care se aflase el, s-ar fi dovedit mai slabi, mai nesocotiți ori mai răi decât dânsul. (Slavici, Moara cu noroc)*
12. *Se pune întrebarea dacă virusurile sunt vii sau sunt simple substanțe neanimate. La această întrebare în mod cu totul teoretic nici nu se poate da un răspuns precis deoarece noi nu avem încă o definiție precisă cu ajutorul căreia să separăm ființele de neființe, nu dispunem de un criteriu exact cu ajutorul căruia să putem delimita ce este viu de ce este mort. Interesant. (Petrescu, A treia dimensiune)*

13. *Dar dacă, prevăzând lucrurile, pusese condiția aceea tocmai ca să ne ia, într-un mod să-i zic metaforic, orice nădejde de-a ne reîntâlni, de-a-l revedea? (...) Poate că habar n-a avut ce fel de lume a construit și ce moștenire șubredă ne-a lăsat, prevăzând că oricâte bunătăți i-ar fi servite în viitor, acolo unde pleca, nici una nu va avea savoarea bucatelor preparate de mama... (Simionescu, Toxicologia)*
14. *Conștiința că apariția ei în lumea modernă nu va fi primită cu entuziasm și că va fi întovărășită mai degrabă de sentimentul care însoțește nașterea bastarzilor; pare s-o fi avut și acela care a găsit termenul de „estetică” consacrand științei astfel denumite un tratat în care pentru prima oară se încerca fundarea logică a unei discipline reprezentată, dealtfel, și mai înainte. (Vianu, Gândirea estetică)*
15. *Niciodată n-ar fi făcut ceva fără să știe ce va ieși din ceea ce făcea, dar bănuiala că toți acești oameni se duc să strige „jos guvernul” îi încolțise în minte încă din primele clipe și când camionul începu să alerge pe străzi, Anton vru să-și dea seama dacă nu se înșelau și întrebă pe cineva de-alături, care i se păru că aduce a țăran... (Preda, Întâlnirea din pământuri)*
16. *Eticul încearcă să regleze mișcarea noastră între bine și rău, comportamentul nostru în interval. Diferența dintre îngeri și noi - pentru că și îngerii sînt ființe ale intervalului - e că pentru ei problema opțiunii s-a pus o singură dată, în vreme ce pentru noi ea se pune clipă de clipă. Dar despre asta vom vorbi cu alt prilej. (Pleșu, Despre îngeri)*

IV. Pentru verbele subliniate, indicați matricea semantico-sintactică actualizată în context

1. Noi ne putem **cerceta**, numai alții ne **văd**. Ochii noștri pot **privi** la dreapta, la stînga, în sus, în jos. Primesc lentile de telescop și pot vedea în depărtare; primesc lentile de microscop și pot **privi** în adînc; numai pe ei înșiși ochii noștri nu se pot **privi**. Vedem paiul din ochiul aproapelui și nu vedem bârna din ochiul nostru, dar e firesc să fie așa. Nu-i ipocrizie, ci malformație. (Blandiana, Calitatea de martor)
2. Dacă fericirea și-**ar revendica** un sezon, nu primăvara, ci toamna **ar fi aleasă**. (...) **Ieșim** din iarnă epuizați și bătrâni și ni **se pretinde** încă imensul efort de **a trăi** primăvara. (id.)
3. Disputa n-a fost ușor **de tranșat**. Cel de-al șaptelea conciliu ecumenic încă admitea „reprezentabilitatea” îngerilor ca **derivînd** din faptul că ei nu sînt spirite cu totul netrupești. (Pleșu, Despre îngeri)

4. E ca și cum **ar fi** vorba de două lumi cu totul diferite, a căror co-prezență ne **condamnă** la o fatală schizofrenie epistemologică. Or, în lumea imaginală, gândirea și existența **coincid**. De îndată ce **gîndesc** un lucru, lucrul pe care îl gîndesc există. (id.)
5. Dar nici o lege a naturii nu ne va explica de ce Ion cade și moare, în vreme ce Petre „are noroc”: cade de la aceeași înălțime și **se alege** cu o zgîrietură. (id.)
6. Pe când **cobora** din automobil ca să meargă la slujba religioasă, președintele american Truman a strănutat de două ori. Însoțitorii l-au felicitat, mai mult în glumă, desigur, date fiind convingerile științifice ale președintelui și ale întregii societăți americane, apoi **au zâmbit** cu toții aparatelor de fotografiat. (M. H. Simionescu, *Bibliografia*)
7. Tranzacția se încheie, se dă o masă la primăria unei suburbii londoneze, se aduce fabrica la Milano. Guvernul **decretează** ceasornicul obiect italian reprezentativ, **amenință** cu pedepse foarte grave pe cei cărora le trece prin minte **să ponegrească**, **să analizeze**, **să aducă** vorba despre calitatea ceasornicelor. (id.)

Soluții și comentarii

Test 1

I.

1. *de supărată* = Circ. causal, Gprep (adj. + prepoziție cu regim de Ac); facultativ.
2. *nevoie* = Subiect; subst., N; obligatoriu.
3. *ți* = Cposesiv, pron. pers., Dpos; obligatoriu în structura reorganizată.
4. *din mers* = Circ. modal, GV (cu centru supin); facultativ.
5. *o bifurcație* = Subiect, subst., N; obligatoriu.
6. *incertă* = NP, adjectiv, N; obligatoriu.
7. *de orătării* = Cprep., Gprep (subst. Ac + + prepoziție cu regim de Ac), determinativ obligatoriu al adjectivului *plină*.
8. *al (aceleiași) persoane* = NP, GNgenitival (cu centru pron. semiindependent *al* și subst. în G); obligatoriu. O altă interpretare posibilă: PS (*părea a fi al aceleiași persoane*).
9. *la conferință* = Atribut prepozițional al subst. postverbal *trimiterea*, GPrep (subst. + prep. Cu regim de Ac), constituent facultativ, plasat în vecinătatea numelui regent prin nominalizarea unei construcții în care ocupa poziția de circumstanțial de loc.
10. *spre stradă* = Circ. de loc, GPrep (substantiv + prep. cu regim de Ac); obligatoriu pentru verbul *a da* cu sensul de „a răspunde”, „a fi orientat spre”.
11. *ajungând* = Circ. temporal, GV (cu centru gerunziu); facultativ. (Obs.: Se poate expanda într-un constituent propozițional CT: *Când ajunse în fața ușii*/¹ *sună*/².)
în fața ușii = Circ. de loc, GPrep (subst. + loc. prep. cu regim de G); constituent facultativ al gerunziului.
12. *îi* = Cposesiv, pron. pers., D posesiv; constituent obligatoriu în structura reorganizată.
Obs: pronumele este un substitut al posesorului dintr-o relație de posesie inalienabilă; aici este imposibilă dublarea pronumelui printr-o formă accentuată: * *fața îi era lui roșie*.

13. *pe... forțe* = Cprep, GPrep (subst. + prep.-regim, Ac); constituent obligatoriu al verbului *a se bizui*.

Obs: Nu se va confunda cu Cd, datorită regimului vb. regent: *a se bizui (pe)...* este un verb reflexiv (de bază), intransitiv, care nu admite Cd. Să se compare: El se bizuie pe sine. - El îl bizuie pe băiat; Ea se piaptână pe sine. - Ea o piaptână pe fată. Imposibilitatea dublării constituentului cu prepoziția *pe* printr-un pron. neaccentuat dovedește intransitivitatea verbului. În *El se bizuie pe...*, se este marcă a reflexivității, spre deosebire de *se* din structurile: *Ea se piaptână, ei se sărută, el se spală* etc., în care *se* ocupă poziția sintactică de Cd.

14. *în ciuda tinereții* = Circ. concesiv, GPrep (subst. + loc prepozițională cu regim de G); facultativ

15. *măsurile* = Subiect, substantiv, N; constituent obligatoriu în structura reorganizată prin ridicare: *S-a dovedit [că [măsurile]_{Sb} sunt necesare]_{SB}. → ridicare → [Măsurile]_{Sb} ridicat s-a dovedit [că sunt necesare]_{SB}. → acomodarea regimului verbului (personalizare) și reducerea propoziției la o construcție infinitivală → *Măsurile s-au dovedit [a fi necesare]*.*

a fi necesare = PS, GV (cu centru infinitival, vb. copulativ și determinativ NP, adj.)

16. *căutând* = Circ. final (de scop), GV cu centru gerunzial și cu determinativ CD, nume în Ac); facultativ.

17. *ăla* = Apozitie, pron. demonstrativ, N. Baza acestei apozitii o constituie subiectul nelexicalizat (inclus) al verbului copulativ *ești*; (*ăla* nu poate fi interpretat ca subiect al propoziției pentru că nu satisface acordul în persoană cu vb. predicat; constituent facultativ.

care = NP, pron. relativ, N; obligatoriu.

18. *mi* = Cposesiv, pron. pers., Dposesiv; constituent facultativ

singur = Apozitie, adjectiv, N, cu bază subiectul nelexicalizat al vb. *am plătit*.

19. *oră* = Subiect, subst., N; obligatoriu.

20. *își* = Cposesiv, pron. refl., D posesiv; constituent obligatoriu în structura reorganizată.

21. *a spune* = Subiect, GV cu centru infinitival; obligatoriu.

22. *pe... stradă* = Circ. loc, GPrep (subst. + prep. cu regim de Ac + adj. interogativ *ce*); constituent obligatoriu pentru verbul *a locui*.

23. *mi* = Cind, pron. pers., D; obligatoriu

tare milă = Subiect, substantiv, N; constituent obligatoriu. (Obs.: prezența adverbului *tare* - marcă a superlativului - se justifică în vecinătatea acestui substantiv pentru că în construcții de acest tip, precum *mi-e foame / sete / milă / dor*, constituentul nominal tinde să treacă la clasa adverbului, deci admite gradarea. V. și *mi-e puțin foame / cam foame / foarte foame*.)

24. *timp* = Cd, subst., Ac; obligatoriu

de pierdut = Atribut al nominalului *timp*, supin. (Obs.: construcția se poate interpreta și ca o structură reorganizată prin ridicarea nominalului *timp* - complement direct al verbului la supin în poziție de complement direct al verbului *a avea*, poziție ocupată inițial de supin)

25. *înainte de a fi venit* = Circ. de timp, GV cu centru infinitiv perfect, încadrat într-un GPrep cu loc. prep. *înainte de*; constituent facultativ al GV *am terminat*.

el = Subiect al infinitivului, pron. pers., N; constituent obligatoriu.

26. *de dincolo* = Atribut adverbial, GAdv încadrat într-un GPrep (cu centru *de*).

de râu = Cprep, GPrep (substantiv + prep. cu regim de Ac); determinativ facultativ (suprimabil, dar matricial) al GAdv.

27. *neîndrăznind* = Circ. causal, GV cu centru gerunzial; constituent facultativ (nematricial) al GV *a ieșit*.

a... contrazice = Cdirect, GV cu centru vb. la infinitiv; constituent obligatoriu al vb. *neîndrăznind*.

- = Cdirect, clitic pronominal pers., Ac; constituent obligatoriu al vb. *a contrazice*.

din cameră = Circ. de loc, GPrep (substantiv + prep. cu regim de Ac *din*); constituent obligatoriu (matricial) al verbului *a ieși*.

28. *asta* = Subiect, pron. demonstrativ cu valoare neutră, N; constituent obligatoriu al loc. vb. *a trece prin minte*.

29. *toți* = PS, pron. nedefinit., N; constituent nematricial al vb. *a pleca*, asociat acestui GV în urma unei operații de amalgamare a unui enunț bipropozițional și a ștergerii copulei (\emptyset *Ați plecat și* \emptyset *sunteți toți*).

30. *cum* = Circ. modal, adv. relativ, relator al unei propoziții complete directe; poziția „de extracție” a relativului adverbial este o poziție

facultativă în grupul participial (*trebuie ca exercițiul să fie rezolvat* $t_i \rightarrow$ *trebuie rezolvat exercițiul* t_i).

31. *cui* = Cdirect, pron. relativ, formal în cazul genitiv impus de substantivul *dorul* din prop. regentă; constituent obligatoriu al GV cu centru *știi*.

Obs.: pronumele relativ este un dublu substitut, pentru un nominal din regentă și pentru un nominal din subordonată: *de dorul persoanei - persoana (o) știi eu*).

32. *descrie* = Subiect, GV cu centru infinitival; constituent obligatoriu al verbului *a putea* în structura reorganizată prin impersonalizare: *Cineva poate descrie bucuria* \rightarrow *Nu se poate a se descrie bucuria* \rightarrow *Nu se poate descrie bucuria*.

Obs.: o particularitate a construcției verbului *a putea* + infinitiv asociat cu un clitic este faptul că infinitivul pierde marca *a*, iar cliticul se ridică peste nodul verbal *a putea*. În această construcție, infinitivul este un reflexiv pasiv impersonal, cliticul său se ridică, dar se „șterge” pentru că verbul *a putea* are la rândul său aceeași marcă reflexivă-impersonală (*se*).

Pentru sintaxa verbului *a putea*, v. Pană-Dindelegan, 1992: 105-107 și Pană-Dindelegan, 2008, în GALR, I: 490-491 și G.G. Neamțu 2007 p. 284-286.

bucuria = Subiect, subst., N; constituent obligatoriu în matricea reorganizată a verbului pasiv impersonal *a se descrie*.

33. *în pofida (oricăror) insistențe* = Circ. concesiv, GPrep (substantiv + loc. prep. cu regim de G *în pofida* + adjectiv nedefinit); constituent facultativ al GV *a venit*.

34. *de a fi scăpat* = Cprep, GV cu centru infinitival, încadrat într-un GPrep cu prepoziția-regim *de*; constituent facultativ (suprimabil, dar matricial) al adjectivului *bucuros*.

de pedeapsă = Cprep, GPrep (substantiv + prep.-regim *de*, care impune Ac); constituent obligatoriu al vb. *a scăpa*.

35. *cu (fel de fel de) povești* = Circ. instrumental, GPrep (substantiv + prep. cu regim de Ac *cu*); constituent facultativ (nematricial) al verbului *a speria*

fel de fel de = Atribut adjectival, determinativ în GN cu centru *povești*, locuțiune adjectivală. *Obs.*: locuțiunea cuprinde și prepoziția *de*, care își pierde statutul de cuvânt cu regim, deci nu mai impune cazul acuzativ

substantivului pe care îl precedă. Substantivul *povești* este precedat „la distanță” de prepoziția *cu*.

36. *pe față* = Circ. modal, locuțiune adverbială de mod; modalizator facultativ al verbului *a face*.

Obs: Nu numai posibilitatea substituției cu un termen monolexical – aici, adverbul *fățis* - poate decide asupra calității de locuțiune a unei grupări de cuvinte, ci este necesar să se verifice statutul tuturor componentelor grupului; substantivul *față* precedat de prepoziția *pe* va fi grup analizabil doar în contexte de tipul: *S-a spălat pe față, Lucrează toate ochiurile pe față* etc. Aici, substantivul și-a pierdut autonomia, v. și imposibilitatea de a-i modifica forma flexionară: **Face totul pe fețe* sau imposibilitatea de a intercala alte elemente în grup: **Face totul pe aceeași față*. În legătură cu aceste criterii care validează interpretarea ca locuțiune a unor grupări, v. Pană-Dindelegan, 1992: 81.

37. *a fi (neisprăvite)*= NP, GV cu centru infinitiv, vb. copulativ *a fi*; participiul *neisprăvite* este NP al acestui vb. copulativ; ambii constituenți sunt constituenți matriciali.

Obs.: participiul funcționează adjectival, pierzându-și aproape complet posibilitățile combinatorii specifice verbului din care provine; am optat pentru interpretarea lui ca adjectiv, pentru că în context este vorba despre *starea* decorărilor și nu despre faptul de a fi isprăvite (*neisprăvite*) de către cineva. Absența agentului înclină balanța în favoarea naturii nominale a participiului

38. *al lui* = NP, Grup genitival, cu centru pronumele semiindependent *al* și cu determinativ pronume personal în G; constituent obligatoriu al verbului copulativ *este*.

39. *cât ...de rușinat* = PS, adj. participial, N; constituent nematricial al verbului *a se simți*, obținut prin reorganizarea unei structuri bipropoziționale: *El_i simte [că el_i este rușinat]* → ștergerea constituentului identic și suprimarea copulei → *El se simte rușinat*. Grupul adverbial exclamativ *cât de* modalizează adjectivul participial, fiind un constituent facultativ al acestuia (circ. modal).

40. *din partea locului* = NP, GN (locuțiune substantivală), nominativ; constituent obligatoriu al vb. copulativ *a fi*.

Obs: optăm pentru interpretarea ca grup locuțional, neanalizabil, având în vedere caracterul stabil al grupării; secvențele de mai jos: **din părțile locului, *din partea locurilor, *din această parte a locurilor* nu pot fi reperate în acest context, deci avem de-a face cu o locuțiune substantivală echivalentă cu substantivul *localnic*. În consecință, verbul *a fi* este copulativ-personal; în contexte precum: *ești din partea Gorjului*, verbul *a fi* poate primi interpretarea de verb predicativ personal, cu sensul de *a proveni*, iar substantivele ar reclama o interpretare morfosintactică diferită.

41. care = Subiect, pronume nehotărât, N; constituent obligatoriu al vb. *a fugi*.

Obs: în acest exemplu, pronumele are valoare nedefinită - *fiecare* - pentru că nu este „capul” unei construcții relative.

încotro = Circ. de loc, adverb relativ de loc (introduce o construcție relativă cu aceeași funcție sintactică - circ. de loc); constituent facultativ (neobligatoriu sintactic).

42. îngenuncheată = PS, adjectiv participial, N; constituent nematricial (facultativ) al verbului *a sta*, asociat acestuia printr-o operație de reorganizare - suprimarea copulei (*era îngenuncheată*).

dinaintea icoanei = Circ. de loc, GPrep (substantiv + prepoziție cu regim de G *dinaintea*); facultativ.

43. locului = Circ. de loc, substantiv, D (locativ); constituent facultativ al adjectivului participial *șintuit*.

44. o (sfântă de) bătaie = Cdirect, substantiv Ac, constituent obligatoriu al vb. *a trage*. Se poate considera că acest verb „slab” semantic formează cu substantivul *o bătaie* o grupare idiomătică, cu caracter apropiat de cel locuțional.

Obs: Sintagma *o sfântă de bătaie* este rezultatul unei inversiuni sintactice: *o bataie sfântă* > *o sfântă de bătaie*. Analiza sintactică se poate face *la suprafață*, adică la nivelul structurii transformate: *sfântă* este un adjectiv convertit la clasa substantivului, iar *de bătaie* este determinant al adjectivului substantivat, (v Diaconescu, 1989, p. 116, unde se recomandă analiza „după criteriul structural”, în situațiile în care apar neconcordanțe între planul semantic și cel sintactic) sau se poate face ținându-se seama de grupurile sintagmatice implicate în structură: GN - *o bătaie* și GAdj - *sfântă (de)* - determinativ al numelui; prepoziția se grupează cu adjectivul și nu

funcționează ca un centru de GPrep, întocmai ca în *fel de fel de*, v. *supra*, ex. 35.

45. găsită = PS, participiu pasiv;

*Obs*₁: și în acest caz, PS este obținut prin contragerea unei structuri bipropoziționale: *Ar trebui să fie găsită*. Prin suprimarea auxiliarului pasiv, participiul ajunge în vecinătatea verbului impersonal *a trebui*. (pentru detalii și istoria derivativă a construcțiilor cu PS, v. Pană-Dindelegan, 1992, p. 51 și p. 132 ș.u. și Balaciu, 2008, în GALR, II: 192 ș.u.)

*Obs*₂: În ceea ce privește valoarea morfologică a PS din acest exemplu, trebuie să remarcăm că valoarea avută în construcția suprimată îl recomandă ca participiu pasiv, spre deosebire de exemplul de sub 39, unde *rușinat* a fost interpretat ca adjectiv datorită poziției de nume predicativ în structura de bază. În limba actuală, verbul *a rușina* nu se mai folosește decât reflexiv, deci este exclusă valoarea de participiu pasiv a formei *rușinat*.

46. de făcut = Subiect, GV cu centru supin; constituent obligatoriu al vb. copulativ impersonal *e (dificil)*.

raportul = Subiect, substantiv, N; constituent obligatoriu al supinului *de făcut* / C direct, substantiv, Ac; constituent obligatoriu al supinului *de făcut*.

Obs: Am propus două soluții de analiză, dată fiind ambiguitatea exemplului din test. Nu se poate contesta funcția de subiect pe care expresia verbală impersonală *este dificil* o atribuie supinului. Rămâne doar de stabilit dacă supinul reprezintă contragerea unei construcții active, sau a unei construcții pasive impersonale: (a) *Este dificil¹ să facă Ø raportul.²* (SB), (b) *Este dificil¹ să fie făcut / să se facă raportul de către cineva.²* (SB). În consecință, substantivul *raportul* se va afla în relație de dependență față de verbul la supin și nu față de predicatul propoziției, în ciuda topicii. În funcție de structura de bază de la care se pleacă, substantivul va fi subiect sau complement direct. Mecanismul prin care substantivul *raportul* a ajuns în vecinătatea vb. copulativ, în poziția specifică subiectului în limba română, este o deplasare numită *topicalizare* sau *tematizare*.

47. de câte ori = Circ. de timp, locuțiune adverbială relativă de timp; constituent facultativ al GV *vine*, dar obligatoriu în raport cu organizarea subordonatei – este „capul” propoziției relative circumstanțiale de timp.

48. la întrebări = Cprep, GPrep (substantiv + prep.-regim, Ac); constituent suprimabil (dar matricial) al vb. *a răspunde*.

49. *dinspre mine* = Circ. de relație, GPrep (pronume personal + prepoziția cu regim de Ac *dinspre*), constituent facultativ al vb. *a se uita*.

50. *de foame* = Circ de cauză, GPrep (substantiv + prepoziția-regim *de*, Ac), constituent facultativ (suprimabil, dar matricial) al vb. *a răbda*.

II.

1. *Bucurându-vă² că s-a amânat examenul¹ vă mințiți pe voi înșivă²*

1. CP (realizarea propozițională a Cprep), 2. PP.

2. *Fie¹ ce-o fi² de-acum!¹*

1. PP, 2. SB.

3. *Să fi aflat mai devreme despre concurs¹ mă prezentam și eu.²*

1. CȚ, 2. PP.

4. *Încă nu s-a pregătit¹ să-i primească.²*

1. PP, 2. CP /Finală

5. *Unde n-a înțeles¹ ce i-ai spus² nici n-a reacționat.³*

1. CZ, 2. CD, 3. PP

6. *Nu l-a lăsat¹ să se odihnească nici o clipă²*

1. PP, 2. PS

7. *Vorbea mult prea repede¹ ca voi s-o puteți urmări.²*

1. PP, 2. CNS

8. *Orice ar face pentru voi¹ tot nerecunoscători sunteți.²*

1. CV, 2. PP.

9. *Păcat¹ că nu v-a plăcut filmul.²*

1. PP, 2. CP (*e păcat de ceva*, unde *păcat* este Sb)

10. *Mă tem¹ că astăzi n-am să pot veni pe la tine.²*

1. PP, 2. CI.

11. *Ea, înaltă² cum era,¹ se descurca foarte bine în teren²*

1. CM (regent adj. *înaltă*), 2. PP.

12. *Dacă nu m-ai lăsat în pace,¹ am greșit.²*

1. CZ, 2. PP.

13. *Acolo, nu părea a fi¹ ce mi-ai spus tu.²*

1. PP, 2. SB; (*a fi* este predicativ impersonal, cu sensul de „a se întâmpla”, „a avea loc”).

14. *Aș vrea¹ să revăd locul² unde ne-am întâlnit³*

1. PP, 2. CD, 3. AT.

15. *Atunci*^{/2} *când eu te voi chema*,^{/1} *să vii!*^{/2}

1. CT, 2. PP.

Obs: adv. *atunci* funcționează ca un corelativ pentru prop. temporală, deci nu intră în gruparea relativă.

16. *Se făcea*^{/1} *că ne plimbam cu o barcă, pe un lac.*^{/2}

1. PP, 2. SB

17. *Fără tine n-ar fi putut deveni niciodată*^{/1} *ceea ce este astăzi.*^{/2}

1. PP, 2. PR

18. *Te-am învățat*^{/1} *să fii respectuos cu cei din jur.*^{/2}

1. PP, 2. CS (echivalent propozițional al Csecundar; v. *a învăța pe cineva ceva*; prop 2 este expansiunea obiectului secundar *ceva*).

19. *Nu-mi face nici o plăcere*^{/1} *să-ți spun asta tocmai ție.*^{/2}

1. PP, 2. SB

20. *În clipele*^{/1} *când se gândea*^{/2} *la ce făcuse*,^{/2} *avea remușcări.*^{/3}

1. AT, 2. CP, 3. PP.

21. *Astăzi nu pare*^{/1} *că e dispus*^{/1} *să ne asculte.*^{/3}

1. PP, 2. PR, 3. CI

22. *Se grăbea*^{/1} *să termine treaba cât mai repede.*^{/2}

1. PP, 2. CP/Finală

23. *Cum stătea el*^{/1} *și aștepta emoționat rezultatele*,^{/2} *apare Ion*^{/3}

1. CT, 2. CT, 3. PP

24. *Se cade*^{/1} *să le mulțumim*,^{/2} *de vreme ce ne-au trimis daruri.*^{/3}

1. PP, 2. SB, 3. CZ

25. *Zgârcit și rău*^{/2} *cum era*,^{/1} *nu i-a ajutat cu nimic pe copiii lui*^{/2}

1. CM, 2. PP

26. *Au plecat la plimbare numai*^{/1} *ca ea să poată lucra în liniște*^{/2}

1. PP, 2. F

27. *Îi era teamă*^{/1} *că nu va fi înțeleș.*^{/2}

1. PP, 2. CP

28. *Ei au adus dovada zdrobitoare*^{/1} *că sunt nevinovați.*^{/2}

1. PP, 2. AT

29. *Fără tine n-ar fi avut nici un haz*^{/1} *să mergem.*^{/2}

1. PP, 2. SB

30. *Dacă te caută mereu*^{/1} *e*^{/2} *ca să nu-l uiți.*^{/3}

1. SB, 2. PP (verbul *a fi* - predicativ impersonal) 3. F.

31. Ce-l chinuia mai mult^{/1} e^{/2} că nu-i dăduse nimeni dreptate^{/3}

1. PR, 2. PP, 3. SB.

Obs: Topica frazei poate da naștere unei confuzii între funcțiile celor două subordonate; contragerea poate dezambiguiza această frază: *Chinul lui era dezaprobarea celorlalți*. Tema enunțului este *dezaprobarea celorlalți*, faptul că *ceilalți nu-i dau dreptate*, fapt calificat drept un *chin*. Avem de-a face aici cu o structură numită construcție relativă scindată, în care prin topicalizare, elementul informațional nou (rema) este proiectat în față, pentru accentuare, iar tema este plasată la sfârșitul enunțului. (Pentru detalii, v. Pană Dindelegan, 1992: 75 ș.u. și capitolul dedicat organizării informaționale a enunțului, în GALR, 2008).

32. Vai de cel^{/1} care ajunge^{/2} să nu mai aibă prieteni.^{/3}

1 PP, 2. AT, 3. CP (*a ajunge* la o Țintă abstractă, v. Dindelegan, 1992: 57)

33. Îi ajungea^{/1} doar să-l privească^{/2} ca să fie fericită.^{/3}

1. PP, 2. SB, 3. F.

34. S-au descurcat^{/1} cum au putut ei mai bine.^{/2}

1. PP, 2. CM

35. L-au anunțat și pe el^{/1} că sosesc astăzi.^{/2}

1. PP, 2. CS / CP.

Obs: Grila de valențe a verbului *a anunța* include trei constituenți: *cineva* (Sb) + *pe cineva* (Cd) + *ceva* (Csec) / *despre ceva* (Cprep). La nivelul frazei, se opacizează marcarea celor două complemente (Csec și Cprep), astfel, ambele complemente pot avea realizarea propozițională conjuncțională cu conj. *că*.

36. Vestea adusă^{/2} de cine intrase primul^{/1} îi șocase pe toți.^{/2}

1. CAG, 2. PP.

37. Habar n-avea^{/1} dacă i se potrivește această meserie.^{/2}

1. PP, 2. CP

38. Plecarea ei grăbită^{/2} de unde o lăsase,^{/1} l-a supărat.^{/2}

1. AT, 2. PP.

39. La urcarea în tren, era^{/1} să cadă.^{/2}

1. PP, 2. SB

40. Fericită^{/2} că nu mai trebuie operată^{/1} s-a împiedecat pe trepte.^{/2}

1 = CZ, 2. PP.

41. Atunci^{/2} când îți este teamă^{/1} gândește-te la noi.^{/2}

1. PP, 2. CT.

42. Cunoscut fiind faptul^{/2} că ei întârziu,^{/1} nici nu l-au mai așteptat.^{/2}

1. PP, 2. AT

43. Numai ce i-am deschis ușa,^{/1} că a și sunat telefonul.^{/2}

1. PP, 2. CT

44. Încercând^{/2} să repare aparatul,^{/1} mai tare l-a stricat.^{/2}

1. CD, 2. PP.

45. Când te miri ce nu-i venea la socoteală,^{/1} își lua lucrurile^{/2} și pleca^{/3}

1. CT, 2. PP, 3. PP.

46. Cum era atâta lume acolo,^{/1} el nu putu ajunge.^{/2}

1. CZ, 2. PP.

47. Numai prin eforturile lui ajunsese^{/1} unde era acum.^{/2}

1. PP, 2. PR (dacă se presupune că s-a ajuns la o calitate) / CL (dacă se înțelege un loc drept Țintă concretă)

48. Cu toată supărarea^{/2} pe care i-o pricinuiseră,^{/1} îl iubea încă.^{/2}

1. AT, 2. PP.

49. Simțind^{/2} că nu mai are nici o șansă de scăpare^{/1} s-a predat.^{/2}

1. CD, 2. PP.

50. Din cele spuse de el reieșea clar^{/1} că nu se mai întoarce.^{/2}

1. PP, 2. SB

Test 2

I.

1. *la ce* = Circ. cauzal, locuțiune adverbială interogativă; constituent facultativ.

2. *nimic* = Subiect, pronume negativ, N; constituent obligatoriu al vb. impersonal *a conveni*.

Obs: De remarcat că în astfel de situații întrebarea *ce?* conduce către soluții eronate. Verbul predicat este impersonal, construit cu un nume în dativ, complement indirect, de tipul verbelor *a-i plăcea*, *a-i tihni*, *a-i prii* etc. Subiectul este de regulă postpus, fapt ce sporește riscul de a fi confundat cu un complement direct: *Îmi priște vacanța.*, *Îmi convine ziua.*

3. *departe* = Circ. de loc, adv. de loc; constituent obligatoriu al vb. predicativ *a fi*.

4. *unde* = interjecție cu valoare exclamativă; *mi* și *ți* = clitice de D etic, toate sunt unități afuncționale, neintegrate sintactic, deci facultative;

l- = Cdirect, clitic de pronume personal în Ac; constituent obligatoriu al vb. *a lua*.

5. *iar* = Circ. temporal, semiadverb, modalizator al GV.

6. *demiterii* = Cind, substantiv, D, constituent suprimabil (dar matricial) al adjectivului *anterior*.

7. *vecină cu moartea* = Atr. Adj., locuțiune adjectivală, Ac; determinativ al GN *spaimă*. Obs: În contexte libere, *vecin cuiva* (*cu ceva*) - este un adjectiv cu dublu regim (D și Ac).

8. *de luat* = Atr. verbal, GV cu centru supin, (determinant atributiv al numeralului *două*), atr. verbal.

9. *el* = reluare a subiectului *ac*, pronume personal, N; constituent facultativ.

ac = Subiect, substantiv, N; obligatoriu.

10. *de subliniat* = NP, GV cu centru supin, determinativ obligatoriu al vb. copulativ elidat.

Supinul e acceptat ca predicat doar în enunțuri aparținând stilului administrativ, când are valoarea unui imperativ: *De rezolvat cererea!*

11. *pe nu știu cine* = Cdirect, locuțiune pronominală, Ac + *pe*; constituent obligatoriu.

Obs: alte locuțiuni pronominale: *cine știe cine / ce, nu știu cine / ce, te miri cine / ce*. Deși locuțiunea are în componență un verb, acesta și-a pierdut capacitatea de a constitui predicatia; există enunțuri în care grupul nu este sudat, neavând, deci, caracter locuțional: *Cine știe /¹ cine vine la petrecere? /² Cine știe /¹ ce avem la cină? /², Nu știu /¹ ce temă am pentru mâine /²; dar *Avem nu știu ce temă pentru mâine*. În exemplul de sub 11, în favoarea interpretării ca grup locuțional pledează și ocurența prepoziției gramaticalizate *pe*, marcă a poziției sintactice complement direct.*

12. *un du-te-vino* = Subiect, locuțiune substantivală, N; obligatoriu.

de nedescris = Atr. vb., supin, forma negativă; determinativ al GN cu centru locuțional.

13. *în ceea ce privește hărnicia* = Circ. de relație, GPrep (substantiv + loc. prep. cu regim de Ac *în ceea ce privește*); constituent facultativ al GV.

Obs₁: *În ceea ce privește* = locuțiune prepozițională în componența căreia se află un verb; verbul și-a pierdut, și în acest caz, capacitatea de a constitui un

predicat. Locuțiunea prepozițională e sinonimă cu *în privința*; se deosebesc prin regimul cazual: acuzativ, respectiv genitiv.

Obs₂: Grupul de cuvinte *în ceea ce privește* este stabil, invariabil, deci nu este necesar acordul cu substantivul care îl urmează: **în ceea ce privesc criticile*.

14. înapoi = Circ. de loc, adverb de loc;

Obs. regentul acestui adverb este verbul presupus ca predicat al construcției: *La plăcinte (mergi) înainte, la război...* Proverbele au în general o structură eliptică, deci predicția este reprezentată aici de indici de predicție, care pot fi și circumstanțiali, dacă ei sunt incluși în matricea verbului.

15. mânca-(te)-ar = Pred. vb., verb predicativ, activ, condițional - optativ, prezent, forma inversă (cu auxiliarul postpus).

te = Cdirect, pronume personal, Ac.; obligatoriu.

16. cu laudele = Cprep, GPrep (substantiv + prep. cu regim de Ac *cu*); suprimabil (dar matricial).

Obs. Nu am optat pentru soluția Circ. instrumental pentru că verbul e non-agentiv, iar substantivul nu poate fi instrumentul prin care se consumă (în mod conștient) evenimentul descris de verb. *Laudele* este un Stimul pentru Experimentatorul *mă*, deci trebuie să fie implicat mai intim în matricea verbală. V. și posibilitatea de a reorganiza construcția ca: *Laudele lui mă plictisesc*.

17. la gândul = Circ. temporal, GPrep (substantiv + prep. cu regim de Ac *la*); facultativ;

Obs. Interpretarea circumstanțială este sugerată de posibilitățile de expansiune într-o propoziție temporală: *când se gândește* sau cauzală: *pentru că se gândește*. Totuși, prepoziția *la* pare a fi impusă de verb, așadar nu se exclude nici interpretarea grupării drept Cprep.

(a) fi chemat = Subiect, GV cu centru infinitiv, d. pasivă;

Obs. Verbul *ar putea* este intransitiv impersonal; din cele două construcții de bază: *Ar putea^{/1} să fie și el chemat^{/2} (SB)* și *S-ar putea^{/1} să fie și el chemat^{/2}. (SB)* rezultă, prin contragere, una singură: *Ar putea fi și el chemat* și niciodată *S-ar putea fi și el chemat*.

18. -ți = Cposesiv, pronume personal, D posesiv; obligatoriu în structura reorganizată (constituent nematricial).

19. *de făcut* = Cprep, GV cu centru supin, prep. *de* impusă de adjectivul *bun*. (constituentul are și o nuanță finală).

20. *nesăratele* = Atr. adj., adjectiv propriu-zis, N; constituent al GN *giumbușlucuri*

lui = Apg, pronume personal, G; id.

21. *(de) ce* = Subiect, pronume relativ, „cap” al constituentului propozițional cu rol de CP (*de ce se întâmpla cu el*). Propoziția relativă este încadrată într-un GPrep cu centru prep. *de*, cerut de grila locuțiunii verbale *a-și da seama*, de aceea, formal, pronumele relativ are cazul acuzativ atribuit de prepoziție.

22. *pe cei* = Cdirect, pronume demonstrativ, Acuzativ cu *pe*; constituent obligatoriu al vb. *să vad*.

ce = Subiect, pronume relativ, N, „cap” al propoziției relative atributive.

23. *dintre cei trei* = Atribut, GPrep (numeral cardinal cu valoare de substitut + + art. demonstrativ *cei* + prep. cu regim de acuzativ *dintre*).

24. *pe toți* = Cdirect, pronume nehotărât, Ac cu *pe*; obligatoriu.

ceea ce = Cdirect, pronume relativ compus, Ac; „cap” al constituentului propozițional relativ cu rol de SB.

25. *a se întreba* = Cprep, GV cu centru infinitiv, reflexiv; constituent obligatoriu al vb. *a ajunge* (necopulativ în acest context).

26. *de mică* = PS, GPrep (adjectiv + prep. cu regim de Ac *de*); constituent nematricial, obținut din reorganizarea unei structuri bipropoziționale: *O cunoșteau pe Ana de când era mică*.

27. *de mai bine* = Circ. de timp, GPrep (GAdv + prep. *de*); facultativ.

de un an = Ccomparativ, GPrep (substantiv (*an*) + numeral cu val. adjectivală (*un*) + prep. comparativă *de(cât)*, cu regim de Ac); constituent obligatoriu al GAdv.

28. *săptămâna* = Circ. de timp, substantiv, caz neutru; constituent facultativ al GV. Aceste situații pot fi interpretate ca GPrep cu prepoziția suprimată, nelexicalizată (~~în~~ *săptămâna viitoare*).

29. *în lipsa mamei* = Circ. de timp / Circ. cauzal, GPrep (substantiv + loc. prep. cu regim de G *în lipsa*); constituent facultativ al GV. *Obs*: Am preferat interpretarea grupului *în lipsa* ca locuțiune propozițională (și nu substantiv cu prepoziție), având în vedere faptul că are un corespondent adverbial: *în lipsă* = loc. adv., deci analogic cu grupările fixe: *în fața* – *în față*, *în spatele* – *în*

spate etc. Un alt argument ar fi imposibilitatea disocierii grupului, imposibilitatea flexionării substantivului: **în lipsele*.

30. *pe ai* = Cdirect, pronume semiindependent, Ac cu *pe*; constituent obligatoriu; ***lui*** = Atribut pronominal, pronume personal, G, determinativ obligatoriu.

Obs: Pronumele semiindependent (v. Valeria Guțu.-Romalo, 1973 și 1985 [în] L.R.C. I) este substitut al unui nume, are valoare *anaforică* (Coteanu, 1983), se referă la un nume enunțat anterior sau cunoscut de protagoniștii actului de comunicare. În acest exemplu, chiar la nivel școlar este absolut necesară această interpretare, pentru că forma de genitiv a pronumelui personal nu permite atașarea prepoziției *pe*, marcă a Cd. Similar se pot interpreta și grupări cu posesive: *pe ai săi* (pron. semiindependent + adjectiv posesiv).

31. *de aceea* = corelativ afuncțional al subordonatei cauzale antepuse.

32. *ce* = Cdirect, pronume nehotărât, acuzativ; obligatoriu.

Obs: În acest enunț *ce* nu are valoare de relativ, mărturie în acest sens stând absența subordonării. Propozițiile sunt principale, exclamative, coordonate adversativ, cu sensul: *Una ți-am spus eu, iar alta ai înțeles tu*.

33. *altfel* = Circ. condițional, adverb de mod; a se vedea posibilitatea de expansiune printr-o subordonată condițională: *Dacă ai fi înțeles, nu m-ai mai fi întrebat*.

34. *de când* = Circ. de timp, adverb relativ de timp; relator al subordonatei temporale.

lumea = Subiect, subst, N; constituent obligatoriu al vb. existențial *a fi*.

35. *în amintirea* = Circ. de scop (final) sau Atribut, GPrep (subst. + prep. cu regim de Ac *în*); interpretarea sintactică depinde de cea semantică – includerea în GV *s-a clădit* sau în GN *un monument*.

36. *câte* = Atr. adjectival, adjectiv interogativ, N; constituent al GN cu rol de subiect *câte stele*.

37. *pe Maria* = Apozitie, substantiv propriu, Ac cu *pe*, reluare a Cd *pe sora mea*. (*adică* = *apozem* adverbial, conector al apozitiei).

38. *de venit* = Circ. de relație, GV cu centru supin, constituent topicalizat și dislocat la stânga.

39. *de... adunare* = Atribut prepozițional, GPrep (substantiv + prepoziția cu regim de Ac *de*, specifică complementului de agent); semantic, constituentul

este un Agent, conservat în structură prin nominalizarea construcției pasive *actul a fost redactat de întreaga adunare*, însă sintactic, se re poziționează ca determinativ al GN cu centru *redactarea*, deci ca atribut.

dificil = Circ. de mod, adverb (modalizează supinul *de realizat*). Construcția este una reorganizată, din *E dificil de realizat redactarea* (unde *dificil* este NP al vb. copulativ impersonal) în *Redactarea este dificil de realizat* (unde nominalul *redactarea*, inițial complement direct al supinului se ridică în poziție de subiect al vb. *a fi*, pe care îl recategorizează ca personal copulativ. Astfel, supinul nu mai poate fi subiect, ci devine NP, iar adverbul se adjonctionează la GV supin).

40. *tare dificil* = NP, adjectiv pr. zis + adv. de mod *tare*, marcă a superlativului, N; constituent obligatoriu al vb. copulativ *se pare*.

Obs.: Verbul *a părea* este aici recategorizat ca verb copulativ, în urma unei reorganizări similare cu cea de sub 39. Construcția de bază poate fi o construcție în care *a părea* este impersonal noncopulativ (cu Cind la stânga și cu SB la dreapta): *Mi se pare că exercițiul e tare dificil* → suprimarea copulei și a complementizatorului *că* și inversiunea topică → *Mi se pare tare dificil exercițiul*. Verbul *a părea* este recategorizat ca verb copulativ, iar *exercițiul* devine subiect. Așadar, din bivalent în structura de bază, verbul ajunge contextual trivalent.

41. *din noi* = Atr. pronominal, GPrep (pronume personal + prepoziția cu regim de Ac *din*); facultativ.

42. *de a (-i) telefona* = Atr. vb., GV infinitival încadrat într-un GPrep cu prep. *de*; *-i* = Cind, pron. pers., D; constituent suprimabil (dar matricial) al vb. *a telefona*.

43. *în fața sa* = Circ. loc, GPrep (adjectiv posesiv, + loc. prep. *în fața*, cu regim de G; adjectivizarea posesivului neutralizează regimul casual al prepoziției); constituent facultativ.

44. *trenul* = Subiect, substantiv N; constituent matricial al infinitivului *a ieși*.

45. *ne* = Cposesiv, pron. pers., Dativ; constituent deplasat din GN cu centru substantivul relațional *verișoară*, care admite determinative în D: *este verișoară nouă* → *ne_i este verișoară t_i*.

verișoară = NP, subst., N.

46. *urmărind* = Cprep, GV cu centru gerunzial; constituent facultativ, dar matricial al verbului *a se plictisi (de ceva)*.

47. *încercare* = Subiect, substantiv, N; constituent obligatoriu al vb. impersonal *a merita*.

48. *pe drumuri* = NP, locuțiune adjectivală, N; constituent obligatoriu al vb. copulativ *a rămâne* (sensul sintagmei este abstract).

49. *cu ale lor* = Cprep, GPrep (pronume semiindependent + prep. cu regim de Ac *cu* + pron. pers. în G); determinativ facultativ (dar matricial) al adjectivului *asemănătoare*

50. *cu amândouă* = Circ sociativ, GPrep (numeral colectiv cu val. de substitut + prep. cu regim de acuzativ *cu*); constituent facultativ.

acasă = Circ. de loc, adverb de loc; constituent obligatoriu al verbului *a rămâne*.

II.

1. *E prea puternic¹ încât să-l poți doborî dintr-o lovitură.²*

1. PP, 2. CNS

2. *Bazându-se² pe ce i-am spus noi¹ a uitat de celelalte reguli.²*

1. CP, 2. PP.

3. *Dacă n-a venit încă,¹ înseamnă² că nu găsește adresa.³*

1. SB, 2. PP. 3. PR

4. *Nefiind organizarea² cum ne-am fi așteptat,¹ am părăsit clădirea.²*

1. PR, 2. PP.

5. *Camera era plină¹ de ce construiseră ei din bucățele de lemn.²*

1. PP, 2. CP.

6. *Ne prindem noi vro câțiva băieți din sat¹ să ne ducem cu plugul.²*

1. PP, 2. F.

7. *Dar fost-a scris părintelui Duhu¹ să nu asculte în totul sfaturile cuviosului stariț.²*

1. PP, 2. SB.

8. *Nu mi-ar fi ciudă, încaltea /¹ când ai fi și tu ceva /² și √ de te miri unde³.*

1. PP, 2. CȚ, 3. CL

9. *Îmi pare bine¹ că ai răspuns invitației noastre.²*

1. PP, 2. CP.

10. *Să nu vadă picior de pisică pe aici,¹ că se supără foc.²*

1. PP, 2. CZ.

11. *Cine m-o fi pus¹ să te ascult pe tine?²*

1. PP, 2. PS.

12. De bună seamă^{/1} că și noi vom aștepta alături de voi sosirea candidaților.^{/2}

1. PP, 2. SB

13. Așa de tare m-a jignit,^{/1} că nu vreau^{/2} să-l mai văd în viața mea.^{/3}

1. PP, 2. CNS, 3. CD

14. Dacă n-ai învățat teoremele,^{/1} acum degeaba îți bați capul cu exercițiile.^{/2}

1. CZ, 2. PP.

15. Dulapul rămâne^{/1} unde l-ai așezat tu prima dată.^{/2}

1. PP, 2. CL

16. Rămâne acum doar^{/1} să mai insistăm asupra detaliilor.^{/2}

1. PP, 2. SB

17. Când l-a văzut ^{/1} că n-are simțul umorului,^{/2} a încetat^{/3} să-l mai tachineze.^{/4}

1. CT/CZ, 2. PS, 3. PP, 4. CD

18. Ținea foarte mult^{/1} să vă felicite pentru premiu.^{/2}

1. PP, 2. CP.

19. Trebuie^{/1} să-l iei așa^{/2} cum este.^{/2}

1. PP, 2. SB, 3. PS

20. Au fost, cu siguranță și ei interesați^{/1} ca aceste probe să dispară.^{/2}

1. PP, 2. CP

21. Cuprins de sentimentul^{/2} că nu face bine trimitând-o,^{/1} rupse scrisoarea.^{/2}

1. PP, 2. AT

22. Uite, și Ana,^{/2} că e mică^{/1} și tot își face ordine în cameră.^{/2}

1. PP, 2. CV

23. I s-a urât^{/1} să tot aștepte vești de la voi^{/2}.

1. PP, 2. CP

24. Părea ^{/1} că nu s-a schimbat nimic în viața ei.^{/2}

1. PP, 2. SB

25. Și dacă îl conduci tu până la ușă,^{/1} tot nu intră.^{/2}

1. CV, 2. PP.

26. Dacă nu te-am chemat,^{/1} am făcut-o pentru a te menaja.^{/2}

1. CD, 2. PP. Obs: CD. este reluată în regentă prin cliticul de Ac -o.

27. Întrebarea asta^{/2} e obligatoriu^{/2} să i-o pui și lui.^{/2}

1. PP, 2. SB

28. Nu e el atât de rău^{/1} să-l ocolească toata lumea.^{/2}

1. PP, 2. CNS

29. El se simte mereu dator^{/1} să explice fiecare decizie luată.^{/2}

1. PP, 2. CP.

30. Cum întârziem puțin,^{/1} cum telefonează.^{/2}

1. CT, 2. PP.

31. Ce-l chinuia mai mult^{/1} era^{/2} că nu va putea termina la timp lucrarea.^{/3}

1. PR, 2. PP, 3. SB.

32. Chiar așa să fie,^{/1} cum spui tu,^{/2} tot nu vin.^{/3}

1. CV, 2. AP, 3. PP.

Obs.: P2 este apozitivă, având ca bază adverbul *asa*; nu este modală, pentru că e izolată prin virgule de restul enunțului.

33. I-am atras atenția asupra faptului^{/1} că va greși și el cândva.^{/2}

1. PP, 2. AT.

34. Nu-i chip^{/1} să mă înțeleg cu voi.^{/2}

1. PP, 2. SB.

35. Își închipuise mereu^{/1} că va fi ușor^{/2} să reușească.^{/3}

1. PP, 2. CD, 3. SB.

36. Știi^{/1} ce mult l-a durut^{/2} că nu l-ai felicitat de ziua lui.^{/3}

1. PP, 2. CD, 3. SB.

37. Deodată, îl văd^{/1} că se ridică de pe scaun cu o privire amenințătoare.^{/2}

1. PP, 2. PS.

38. De vreme ce^{/1} ea^{/2} se pare^{/1} că nu are altă treabă^{/2} o luăm cu noi.^{/3}

1. CZ, 2. SB, 3. PP.

Obs: Am izolat pronumele *ea* din propoziția 1, încadrându-l în propoziția 2, pentru că verbul *se pare* este impersonal, deci pronumele va actualiza funcția de subiect în propoziția 2: *ea nu are multă treabă*.

39. Mare lucru n-ar fi fost^{/1} dacă ne-ar fi primit atunci.^{/2}

1. PP, 2. SB.

40. Eu,^{/3} nu-i vorbă,^{/1} măcar că-i așa întuneric^{/2} văd destul de bine.^{/3}

1. PP incidentă, 2. CV, 3. PP

41. Te întristezi^{/1} când le vezi așa: nici curate, nici împodobite.^{/2}

1. PP, 2. CT / CZ

42. Altă treabă n-a avut^{/1} decât să se ducă^{/2} să-i cheme.^{/3}

1. PP, 2. Cexceptie, 3. F

43. *Poți¹ să ai talent cu carul, ² că⁴ dacă n-ai un pic de protecție, ³ e tot degeaba⁴*

1. PP, 2. CD, 3. CT, 4. CZ.

44. *Dacă nu e¹ cine nu e² cine e³ să nu mai fie.⁴*

1. CȚ, 2. SB, 3. SB, 4. PP.

45. *M-a adus tușa Profira, a ¹ de-i bucătăreasa boierului ăl bătrân ².*

1. PP, 2. AT

46. *Ne pune dracul¹ de urnim o stâncă din locul ei².*

1. PP, 2. F

47. *Plângea¹, de ți se rupea inima auzind-o².*

1. PP, 2. CNS

48. *Mergi ¹ de-mi adu dosarul²!*

1. PP, 2. F/PP (*de* poate fi interpretat și ca o conjuncție coordonatoare copulativă)

49. *A ajuns ¹ de ți-e mai mare mila².*

1. PP, 2. PR/CNS (dacă se consideră NP nelexicalizat: *A ajuns [ceva atât de rău], de ți-e mai mare mila*)

50. *De mă-nțelegi¹ ori nu² mi-e totuna³.*

1. SB, 2. SB, 3. PP

Test 3

I.

1. *recent* = Circ. de timp, adverb de timp; constituent facultativ al participiului *apărut*.

2. *îmi* = Cind, pron. pers., D; constituent obligatoriu al loc. vb. *a-i părea bine*.
pare bine = Predicat, loc. vb. impersonală

3. *cum* = NP, adverb relativ; obligatoriu.

de mânie = Circ cauzal, GPrep (subst. + prep. cu regim de Ac, *de*); facultativ.

4. *deloc* = Circ. mod, adverb de mod de negație; facultativ.

ușor = NP, adverb de mod; constituent obligatoriu al vb. copulativ impersonal *a fost*.

5. *l-* = Cdirect, pron. pers., Ac; constituent obligatoriu al vb. tranzitiv *a trecut*.

podul = Csecundar, subst., Ac; obligatoriu.

6. *oricât de* = Circ. mod, adverb cu prepoziție - determinant de evaluare graduală pentru adverbul *mult*; relator al propoziției concesive.

mult = Circ. mod, adverb de mod de cantitate.

7. *ți-* = Cposesiv, pronume personal, D posesiv; constituent obligatoriu în structura reorganizată.

8. *de... propunere* = Cprep, GPrep (subst. + prep. cu regim de Ac. *de*); obligatoriu pentru adjectivul *interesat*.

9. *pe cine* = Cdirect, pronume interogativ, Ac + *pe*; constituent obligatoriu al verbului *a chema*.

Obs: funcția de Cd se actualizează în relație cu verbul *să chemăm* (a se vedea posibilitatea dublării prin clitic: *Crezi că e bine să-l chemăm pe el?*), dar interogativul este ridicat peste două noduri verbale, în poziția topică. În construcțiile interogative această deplasare este obligatorie.

10. *aparent* = Circ. mod, adverb de mod; facultativ.

bătaie de cap = Cdirect, locuțiune substantivală, Ac; obligatoriu

Obs: Nu am tratat întreaga grupare *a dat ... bătaie de cap* ca locuțiune pentru că sintagma *bătaie de cap* poate apărea și în vecinătatea altor verbe: *a avea ~*, *a provoca ~* etc.

11. *dat fiind (că)* = locuțiune conjuncțională cauzală;

Obs: *Dat fiind* este o structură invariabilă, provenind din gerunziul pasiv în formulă inversă (participiu + auxiliar). A nu se confunda cu construcțiile gerunziale absolute *Date fiind noile condiții...*, unde participiul se acordă în mod obligatoriu cu subiectul construcției. (v. Gruică, 1994: 44)

12. *care* = Subiect, pronume nehotărât (*fiecare*), N; obligatoriu.

ce = Cdirect, pronume relativ, Ac; obligatoriu.

13. *ce* = Circ. mod, adverb de mod cu valoare exclamativă; facultativ.

14. *(mă) înșela* = Cdirect, GV cu centru infinitiv, reflexiv; obligatoriu.

15. *nimănui* = Atr. pronominal, pronume negativ, G.

16. *de atunci* = Atr. adverbial, GPrep (adverb + prepoziția *de*).

vii = PS, adjectiv, N.

în amintire = Circ. loc, GPrep (subst. + prep. cu regim de Ac *în*).

17. *se* = clitic reflexiv de Ac, afuncțional; marcă obligatorie a reflexivității verbului;

pe toți = Cdirect, pronume nehotărât, Ac cu prep. *pe*; obligatoriu.

18. (*ceva*) *vreme* = Subiect, GN, (substantiv, N + *ceva* - adjectiv nehotărât, N., atribut adjectival); constituent obligatoriu al vb. *a trece*.

19. *lecțiile* = Cdirect, substantiv, Ac; determinant suprimabil, dar matricial al supinului *de scris*.

20. *de ce* = Circ. cauzal, GAdv (loc. adverbială relativă).

Obs₁: subordonata introdusă prin *de ce* este nelexicalizată [*l-ați omorât*], dar se recuperează contextual. Locuțiunea adverbială relativă nu poate fi considerată ea însăși Cd a verbului *să declarați*, pe de o parte pentru că prezența unui relativ reclamă o propoziție subordonată, pe de altă parte pentru că această poziție sintactică nu poate fi ocupată niciodată de un adverb (nici de un adjectiv).

fapt = NP, subst., N; constituent obligatoriu al vb. copulativ impersonal *e*.

Obs₂: De remarcat că substantivul *fapt*. se apropie aici de adverb prin aspectul invariabil, prin topica fixă a construcției *fapt e* (care poate fi considerată chiar o grupare locuțională) și prin sinonimia cu adverbele *cert*, *sigur*, *indiscutabil*.

21. *de trei ori* = Circ. de mod, numeral adverbial; constituent facultativ.

22. *de pe urma reclamației* = Circ. cauzal, GPrep (substantiv + locuțiunea prepozițională cu regim de G *de pe urma*); constituent facultativ.

23. *câte ceva* = Csecundar, GN (substantiv, Ac + marcă distributivă); constituent obligatoriu al verbului *a întreba*.

pe fiecare = Cdirect, pronume nedefinit cu prep *pe*; constituent obligatoriu al verbului *a întreba*.

24. *al cărei nisip* = Subiect, GN (substantiv, N + pronume relativ, G - atribut genitival); constituent obligatoriu al vb. copulativ *este*.

25. *v-* = clitic reflexiv de Ac, marcă obligatorie a reflexivității verbului.

26. *unul de altul* = Apoziție, grupare pronominală reciprocă care dublează subiectul (*unul*), respectiv Cprep (*de altul*); obligatoriu pentru dezambiguizarea sensului reciproc al verbului.

27. *iubiților tăi colegi* = Cindirect, GN (cu centru substantiv, D + adjectiv, D - atribut adjectival + adjectiv posesiv, D - atribut adjectival); constituent obligatoriu al vb. *a spune* și dublat prin cliticul *le-*.

28. *datorită ... manifestări* = Circ instrumental, GPrep (substantiv + prep. cu regim de D); constituent facultativ.

29. *fiind inițiat* = Circ cauzal, GV (cu centru gerunzial – vb. copulativ *fiind* + adjectiv, N, NP); facultativ. (în lipsa unui context lămuritor, este posibilă și interpretarea GV ca pasiv – *fiind inițiat de cineva*).

30. *foarte aproape* = Circ. loc, GAdv (adverb + marcă de superlativ); constituent obligatoriu al verbului *a locui*.

de parc = Cprep, GPrep (substantiv + prep. cu regim de Ac), constituent facultativ, dar matricial al adverbului *aproape*.

31. *de la ai tăi* = Circ de loc, GPrep (pronumele semiindependent *ai* + adjectiv posesiv *tăi* + prep. compusă *de la*); facultativ.

32. *noaptea* = Circ. timp, adverb; facultativ.

Obs: conversiunea substantivului la clasa adverbului este frecventă în cazul substantivelor care denumesc secvențe sau intervale de timp; cunoscute sunt situațiile de tipul *primăvara se întorc berzele* (adv.) / *primăvara aceasta e friguroasă*. (subst.); argumente în favoarea interpretării ca adverb a substantivului *noaptea*: imposibilitatea substituirii prin pronume (posibil numai prin adverb), excluderea din contextele substativale sau limitarea posibilității de combinare cu adjectivul: **se călătorește noaptea înstelată* și combinarea directă cu prepoziția *până*: *până noaptea*. (v. Ciompec, 1985, în *LRC*, I: 241).

33. *el* = Subiect, pronume pers., N; constituent obligatoriu al vb. *va fi știind*₁.
ce = Cdirect, pronume relativ, Ac; constituent obligatoriu al vb. *va fi știind*₂.

34. *somnoros* = Atribut adjectival, adjectiv, Ac (constituent al GN *tremur somnoros și lin*).

35. *din gară* = Atribut prepozițional, GPrep (substantiv + prep. cu regim de Ac *din*).

Obs: substantivul este atribut și nu circumstanțial de loc pentru că GPrep se subordonează GN *plecarea*.

36. *una ca asta* = Cdirect, GN (cu centru pronume nehotărât, Ac + GPrep *ca asta* (prep. *ca* + demonstrativul *asta*)); constituent obligatoriu al vb. *să spună*.

Obs: Am optat pentru interpretarea grupului *una ca asta* ca grupare analizabilă și nu locuțiune pronominală, considerând că organizarea lui sintactică este clară, iar componentele își păstrează autonomia.

37. *participanților* = Atr. substantival (datival), substantiv, D.

Obs: Și în acest caz, substantivul este determinant al unui substantiv postverbal: *trimiterea*; prin nominalizare, determinanții verbali își vor modifica și ei statutul sintactic, astfel Cind în D va deveni atribut în D: *au trimis invitații participanților* → *trimiterea de invitații participanților*.

38. la ora cinci = Circ. de timp, GPrep (substantiv + prep. cu regim de Ac *la* + numeral cu valoare substantivală – apozitie); facultativ.

39. după (cinci) ore = Circ. de timp, GPrep (substantiv + prep. cu regim de Ac *după* + numeral cu valoare adjectivală – atribut adjectival); facultativ.

40. pe marfa = Cprep, GPrep (substantiv + prep. cu regim de Ac *pe*); constituent facultativ (dar matricial) al vb. *a primi*.

livrată = Atribut adjectival, adjectiv participial, Ac.

41. va fi știind = Predicat, vb. pred. pers., tranz., d. activă, mod prezumtiv prezent, pers. a II-a, sg.

42. fără tine = Circ. sociativ, GPrep (pronume pers. + prep. cu regim de Ac *fără*); facultativ.

43. în ciuda frigului = Circ. concesiv, GPrep (subst. + loc. prep. cu regim de G *în ciuda*); facultativ.

44. a pește = Circ. de mod, GPrep (subst. + prep. cu regim de Ac *a*); facultativ.

45. la sosire = Circ. temporal / Circ. de loc (pentru sensul de *punct terminus*), GPrep (subst. + prep. cu regim de Ac *la*); facultativ.

46. de-a valma = Circ. modal, loc. adverbială; facultativ.

47. a trăda = NP, GV cu centru infinitival; obligatoriu pentru vb. copulativ *pare*.

înțelegerea situației = Cdirect, GN (cu centru substantival *înțelegerea*, Ac și determinativul genitival *situației*); obligatoriu.

48. în ciuda spânului = Circ. scop, GPrep (substantiv + prep. cu regim de Ac *în* + determinativul genitival *spânului* – atribut genitival); facultativ.

Obs: În acest context, gruparea *în ciuda* nu funcționează ca locuțiune prepozițională, ci are valoare de substantiv, își păstrează sensul lexical

49. ce = Circ. de timp, adverb relativ; facultativ.

piroteala = Subiect, subst., N; obligatoriu al verbului impersonal (*le-*)*a cuprins*.

50. *pe lângă cele* = Circ. de mod de comparație, GPrep (pronume demonstrativ + prep. compusă *pe lângă* cu regim de Ac); facultativ.

ce = Cdirect, pronume relativ, Ac; constituent obligatoriu al vb. *scrie*.

II.

1. *Nu e destul^{/1} ca ea să-ți spună^{/2} că vine^{/3}.*

1. PP, 2. SB, 3. CD.

2. *Prea v-ați purtat urât^{/1} ca ea să vă mai ierte^{/2}.*

1. PP, 2. CNS.

3. *A promis^{/1} ca și mâine să mai încerce^{/2} să te ajute^{/3}.*

1. PP, 2. CD, 3. CD.

4. *Te temeai^{/1} ca nu cumva să uit^{/2}?*

1. PP, 2. CP.

5. *Singura lui dorință era^{/1} ca sâmbătă să plece mai repede^{/2}.*

1. PP, 2. PR.

6. *Cine se face oaie^{/1} îl mănâncă lupul.^{/2}*

1. CD (dublată în regentă prin pron. pers. *îl*), 2. PP.

Relativul *cine* are forma acomodată după funcția din subordonată și nu după regimul verbului din matrice, cum se întâmplă de obicei.

7. *Ochii^{/1} care nu se văd^{/2} se uită.^{/1}*

1. AT, 2. PP.

8. *De ce ți-e dat^{/1} să pățești^{/2} nu scapi.^{/3}*

1. CP, 2. SB, 3. PP.

9. *Nu-mi vine a crede^{/1} că a fost cu puțință^{/2} să se întâmple^{/3} ce s-a întâmplat^{/4}.*

1. PP, 2. CD, 3. SB, 4. SB.

10. *Nu s-a dorit^{/1} să se afle adevărul^{/2}.*

1. PP, 2. SB.

11. *Mi-a rămas numai^{/1} să verific datele^{/2}.*

1. PP, 2. SB.

12. *Nu-și aducea aminte^{/1} să o fi cunoscut^{/2}.*

1. PP, 2. CP.

13. *Să-i înțelegi talentul^{/1} înseamnă^{/2} să o cunoști^{/3}.*

1. SB, 2. PP, 3. PR.

14. *Nu ți-ar da bună-ziua^{/1}, să-l tai!^{/2}*

1. PP, 2. CV

15. Dacă au venit aici^{/1} a fost^{/2} pentru că se aștepta^{/3} să-l ierți^{/4}.

1. SB, 2. PP, 3. CZ, 4. CP.

16. Când e^{/1} să se-ntâmples ceva rău^{/2}, se întâmplă^{/3}.

1. CT, 2. SB, 3. PP.

17. Una e^{/1} să bați mingea pe maidan^{/2} și alta e^{/3} să fii sportiv.

1. PP, 2. SB, 3. PP, 4. SB.

18. E prea încrezător în reușita lui^{/1}, de aceea e posibil^{/2} să aibă o surpriză^{/3}.

1. PP, 2. PP, 3. SB.

19. N-ar fi prea nimerit^{/1} ca, după cele întâmplăte, să mai și lipsești^{/2}.

1. PP, 2. SB.

20. Nu l-am putut convinge^{/1} să-și schimbe părerea^{/2}.

1. PP, 2. PS.

21. Mă deranjează^{/1} că l-ai ales pe el^{/2}.

1. PP, 2. SB.

22. Habar n-aveți voi^{/1} ce bine e acolo!^{/2}

1. PP, 2. CP.

23. Lui nu i se mai zice cum i se spunea în liceu.

1. PP, 2. CPO.

24. Mă gândesc^{/1} dacă am procedat bine sfătuindu-l^{/2} să mă uite^{/3}.

1. PP, 2. CP, 3. CS.

25. Dată fiind situația^{/2} care s-a creat^{/1}, te sfătuiesc^{/2} să nu faci prea mult caz^{/3}, ca oamenii să nu reacționeze și mai violent^{/4}.

1. AT, 2. PP, 3. CS, 4. F.

26. Fără a fi fost invitată de cineva^{/2} să spună ceva^{/1}, ea a îndrăznit totuși^{/2} să-și spună părerea^{/3}.

1. CP, 2. PP, 3. CD.

27. Ajungând^{/2} să-și petreacă tot timpul la serviciu^{/1}, era considerat indispensabil^{/2}.

1. CP, 2. PP.

28. Cui i-ar fi trecut prin minte^{/1} că avea să plece fără un cuvânt?^{/2}

1. PP, 2. SB.

29. Ce ți-am făcut^{/1} de nu mai vorbești cu mine?^{/2}

1. PP, 2. CNS.

30. N-ai^{/1} cu cine să vorbești serios despre asta^{/2}.

1. PP, 2. CD.

31. *Ce-aș putea face^{/1} dacă nu-mi dă niciodată la timp ^{/2} ce-i cer?^{/3}*

1. PP, 2. CZ, 3. CD.

32. *N-ai ce face aici,^{/1} mai ales că este deja vineri^{/2}.*

1. PP, 2. CZ

Obs.: Construcția relativă infinitivală *ce face aici* are statutul unui grup infinitival complex și în ciuda prezenței relativului, nu am considerat că avem de-a face cu o subordonată.

33. *Abandonată de cei^{/2} care îi fuseseră apropiați^{/1}, s-a retras discret^{/2}.*

1. AT, 2. PP.

34. *Cum se vor derula mai departe lucrurile,^{/1} rămâne de văzut^{/2}.*

1. SB, 2. PP.

35. *Când ar fi după corbi,^{/1} toți caii ar fi morți.^{/2}*

1. CȚ, 2. PP.

III.

1. *Sunt momente^{/1} când se pare ^{/2} că ficțiunea obosește^{/3} devine irespirabilă^{/4} și atunci a evada în lumea documentului într-o mapă cu acte de arhivă, e o binecuvântare^{/5}. Dar și actul de arhivă poate osteni spiritul^{/6} pentru că sicitatea lui stimulează enorm fantezia^{/7} să recompună din cojile oferite forma întreagă^{/8} de pe care au fost desprinse^{/9} și ale cărei contururi esențiale le sugerează irezistibil^{/10}*

1. PP; 2. AT; 3. SB; 4. SB; 5. PP; 6. PP; 7. CZ; 8. F; 9. AT; 10. AT

irespirabilă = NP, adjectiv, N; *a evada* = Subiect, verb predicativ, personal, intransitiv, activ, infinitiv prezent; *o binecuvântare* = NP, substantiv, N; *spiritul* = Cdirect, subst., Ac; *sicitatea* = Subiect, subst., N.

2. *Indiscutabil^{/1} că tot^{/3} ce ai spus tu^{/2} are desigur o rațiune întemeiată^{/3} pe ceea ce s-a petrecut^{/4} dar rămâne de văzut^{/5} dacă în afară de tine mai sunt și alții^{/6} care să gândească^{/7} cum gândești tu,^{/8} pentru că numai într-un consens se poate hotărî^{/9} ceea ce s-ar cuveni^{/10} să se întreprindă în viitor^{/11} ca să nu te trezești cu unii^{/12} care să-ți reproșeze^{/13} că ei n-au fost de acord^{/14} cu ce s-a hotărât.^{/15}*

1. PP.; 2. AT; 3. SB; 4. CP; 5. PP; 6. SB; 7. AT; 8. CM; 9. CZ; 10. SB; 11. SB; 12. F; 13. AT; 14. CD; 15. CP.

pe ceea ce = Subiect, GPrep (pron. relativ compus + prep. cu regim de Ac *pe*, impusă de adjectivul participial *întemeiată*); *ceea ce* = Subiect, pronume relativ compus, N (deplasat la stânga din GV *să se întreprindă*).

3. Hotărât² **cum** era,² ne-a declarat² **că**⁶ **orice** s-ar întreprinde împotriva lui,³ el serios⁶ **cum** se consideră⁴ **că** este⁵ nu va renunța⁶ **la ce** și-a pus în gând, cu atât mai mult⁷ **cu cât**¹⁰ **ce** vrea el⁸ **să** facă⁹ este o dorință și a altor colegi, dorință¹⁰ **peste care** nu poate¹¹ **să** treacă¹² **chiar dacă**¹³ unele dificultăți¹⁴ nu-i exclus¹³ **să** mai apară.¹⁴

1. CM de identificare; 2. PP.; 3. CV; 4. CM de identificare; 5. PS; 6. CD; 7. CP; 8. SB; 9. CD; 10. CM de măsură progresivă; 11. AT; 12. CD; 13. CV; 14. SB.

la ce = Subiect, GPrep (pronume relativ + prep. cu regim de Ac *la*, impusă de verbul a renunța); *unele dificultăți* = Subiect, GN (substantiv, N + adjectiv nehotărât, N - atr. adj).

4. Și⁶ **dacă** mă vezi¹ **că** sunt² **cum** nu ți-ai închipuit niciodată³ **că** aș putea⁴ **să** fiu⁵ este⁶ **că** n-a avut⁷ **cine** să-mi dea îngrijirea⁸ **de care** am avut nevoie⁹ **când** am fost mic¹⁰ iar¹² **dacă** m-ai fi văzut altfel¹¹, ar fi însemnat¹² **că** a avut¹³ **cine** să mă facă¹⁴ **să** fiu¹⁵ **cum** sunt acum, cu atât mai mult¹⁶ **cu cât** și mie mi-ar fi plăcut⁷ **să** fiu¹⁸ **cum** sunt și ceilalți.¹⁹

1. SB; 2. PS; 3. PR; 4. CD; 5. CD; 6. PP.; 7. CZ; 8. SB; 9. AT; 10. CT; 11. SB; 12. PP.; 13. PR; 14. SB; 15. PS; 16. PR; 17. CM; 18. SB; 19. PR.

5. Bănuiala⁵ **că** tinerii⁴ **de la care** încercase¹ **să** afle² ce-l frământa³ nu-i spusese⁴ adevărul⁴ l-a fulgerat în clipa⁵ **când** ea i-a atras atenția⁶ **că** îi mai văzuse undeva,⁷ dar nu-și putea aminti⁸ **unde**.⁹

1. AT; 2. CD; 3. CD; 4. AT; 5. PP; 6. AT; 7. CP; 8. CP; 9. CD.

6. **Dacă** vreodată ți-a părut rău¹ **că** nu ai fost² **ceea ce** ai fi vrut³ **să** fii,⁴ **chiar dacă** de multe ori ai fost pe punctul de a ajunge⁵ **ceea ce** ți-ai dorit⁶ nu înseamnă⁷ **că** de-acum trebuie⁸ **să** renunți⁹ **la ceea ce** năzuiești¹⁰ ci, perseverent¹³ **cum** te știi¹¹ **că** ești¹² și optimist, e bine¹³ **să** nu-ți abandonezi gândul¹⁴ **care**,¹⁵ mai devreme sau mai târziu¹⁶ nu este exclus¹⁵ **să** se îndeplinească¹⁶ **precum** ți-e voia.¹⁷

1. SB; 2. CP; 3. PR; 4. CD; 5. CV; 6. PR; 7. PP; 8. PR; 9. SB; 10. CP; 11. CM; 12. PS; 13. PP.; 14. SB; 15. AT; 16. SB; 17. CM.

7. *Se vede lucru*^{/1} **că** așa e făcut omul, ^{/1} **să** nu fie singur. ^{/3} De multe ori i-a venit flăcăului în cap^{/4} **să** se însoare,^{/5} dar^{/9} **când** își aducea aminte uneori^{/6} **de câte** i-au spus^{/7} **că** au pățimit unii și alții de la femeile lor,^{/8} se lua pe gânduri^{/9} și amâna, din zi în zi și de joi până mai de-apoi, această poznașă trebușoară și gingașă în multe privinți^{/10}, **după cum** o numea el,^{/11} gândindu-se mereu la multe de toate...^{/10}

1. PP; 2. SB; 3. PS; 4. PP.; 5. SB; 6. CT; 7. CP; 8. CD; 9. PP.; 10. PP; 11. P_{incidentă}.

Obs: P2 este subiectivă, având ca regent verbul reflexiv impersonal *se vede*; substantivul *lucru* este anticiparea subiectivei; nu are funcție sintactică de subiect, fiind un termen cu sens neutru care reia sau anticipează un constituent, funcționând ca pivot structural

8. *Auzisem eu din oameni*^{/1} **că**^{/7} **dacă** vrei^{/2} **să** nu te muște câinii^{/3} și/ **să** te lese în pace,^{/4} **cum** îi vezi^{/5} **că** sar la tine^{/6} **să** te tupilezi jos la pământ^{/7} și/ **să**-i lași^{/8} **să** te latre^{/9} **cât** le place^{/10} **fără să** te urnești din loc,^{/11} **căci** ei bat^{/12} **cât** bat^{/3} și de la o vreme te părăsesc^{/14} și/ se duc.^{/15}

1. PP; 2. CT; 3. CD; 4. CD; 5. CT; 6. PS; 7. CD; 8. CD; 9. PS; 10. CM; 11. CM; 12. CZ; 13. CM; 14. CZ; 15. CZ.

9. *Cred*^{/1} **că** niciodată n-ar trebui^{/2} **să** folosească, vorbind, persoana a treia,^{/3} **pentru că** sentimentele^{/5} **pe care** le încearcă^{/4} sunt incomunicabile,^{/5} vorbele^{/7} **cu care** sunt etichetate^{/6} nu corespund aceluiași conținut^{/7} și^{/9} **chiar dacă** e vorba de același conținut,^{/8} intensitatea și durata sentimentului pot fi nesfârșit de felurite,^{/9} **căci** omul poate suferi atroce^{/10} **că** nevasta lui prinde pe. sub masă mâna vecinului,^{/11} **pe când** altul ia asta drept o nuanță fără importanță,^{/12} **încât**^{/14} **oricine** iubește^{/13} e ca un călător, singur în speța lui pe lume,^{/14} și nu are drept decât doar^{/15} **să** bănuiască aceleași sentimente și la alții,^{/16} **câtă vreme** nu corespunde cu ei decât prin mijloace atât de imperfecte de comunicare^{/17} **cum** e cuvântul.^{/18}

1. PP; 2. CD; 3. SB; 4. AT; 5. CZ; 6. AT; 7. CZ; 8. CV; 9. CZ; 10. CZ; 11. CZ; 12. OP; 13. SB; 14. CNS; 15. CNS; 16. CP; 17. CZ; 18. CM;

10. *Am pășit mândru în sala luminată de torțe fumegoase, hotărât*^{/1} **să** mă apăr,^{/2} **să**-i înfrunt pe bătăranii aceia^{/3} și **să** sfârșesc,^{/4} **dacă** e^{/5} **să** sfârșesc aici^{/6} cu fruntea sus, ca un ardelean^{/4} **ce** nu suferă umilința^{/7}... Ardelenii,^{/9} **precum** știi,^{/8} sunt pregătiți în orice clipă^{/9} **să** răspundă limpede și demn oricărei încercări de a-i îngenunchea,^{/10} ei văd în orice contact cu necunoscuții un fericit prilej de a-și afirma legitimitatea română și tăria de neînfrânt, de origine dacă.^{/11}

1. PP; 2. CP; 3. CP; 4. CP; 5. CT; 6. SB; 7. AT; 8. P_{inc.}; 9. PP; 10. CP; 11. PP.

11. Acum³ **când** chiar nici Pinteau nu se afla a-i spune¹ **că-l** bănuiește,² el se simțea mai bun³ **decât** îl credeau alții,⁴ prea bun pentru oamenii³ **în mijlocul cărora** se afla,⁵ și¹⁰ **dacă** mai înainte îl apăsa gândul⁶ **că** nu mai poate umbla prin lume decât sub scutul cinstei altora⁷ și **că** în curând va trebui poate⁸ **să** cază la închisoare,⁹ acum iar își ridică fruntea,¹⁰ **deoarece** simțea¹¹ **că** toți aceia¹⁴ **care** îl osândeau,¹² aflându-se la strâmtoarea¹⁴ **în care** se aflase el,¹³ s-ar fi dovedit mai slabi, mai nesocotiți ori mai răi decât dânsul.¹⁴

1. CT; 2. CD; 3. PP; 4. CComp; 5. AT; 6. OP; 7. AT; 8. AT; 9. SB; 10. PP; 11. CZ; 12. CD; 13. AT; 14. AT.

Obs: P6 este opozițională și nu CV sau CT, pentru că exprimă opoziția față de regentă; adverbul *acum* funcționează ca un corelativ pentru *dacă mai înainte...*, din subordonată.

12. Se pune întrebarea¹ **dacă** virusurile sunt vii² sau sunt simple substanțe neanimate³. La această întrebare în mod cu totul teoretic nici nu se poate da un răspuns precis⁴ **deoarece** noi nu avem încă o definiție precisă⁵ **cu ajutorul căreia** să separăm ființele de neființe,⁶ nu dispunem de un criteriu exact⁷ **cu ajutorul căruia** să putem delimita⁸ **ce** este viu⁹ **de ce** este mort.¹⁰ Interesant.¹¹

1. PP; 2. AT; 3. AT; 4. PP; 5. CZ; 6. AT; 7. CZ; 8. AT; 9. CD; 10. CP; 11. PP.

13. Dar **dacă**, prevăzând lucrurile, pusese condiția aceea ¹ tocmai **ca să** ne ia, într-un mod² **să-i** zic metaforic,³ orice nădejde de-a ne reîntâlni, de-a-l revedea?² (...) Poate⁴ **că** habar n-a avut⁵ **ce** fel de lume a construit⁶ și **ce** moștenire șubredă ne-a lăsat, prevăzând⁷ **că** ¹⁰ **oricâte** bunătăți i-ar fi servite în viitor acolo ⁸**unde** pleca,⁹ nici una nu va avea savoarea bucatelor preparate de mama...¹⁰

1. CT; 2. F; 3. P_{inc}; 4. PP; 5. SB; 6. CP; 7. CP; 8. CV; 9. CL; 10. CD.

14. Conștiința⁴ **că** apariția ei în lumea modernă nu va fi primită cu entuziasm¹ și **că** va fi întovărășită mai degrabă de sentimentul² **care** însoțește nașterea bastarzilor³ pare s-o fi avut și acela⁴ **care** a găsit termenul de „estetică” consacrand științei astfel denumite un tratat⁵ **în care** pentru prima oară se încerca fundarea logică a unei discipline reprezentată, dealtfel, și mai înainte.⁶

1. AT; 2. AT; 3. AT; 4. PP; 5. AT; 6. AT.

15. Niciodată n-ar fi făcut ceva/¹ **fără să** știe/² **ce** va ieși/³ **din ceea ce** făcea/⁴, dar bănuiala/⁷ **că** toți acești oameni se duc/⁵ **să** strige „jos guvernul”/⁶ îi încolțise în minte încă din primele clipe/⁷ și /¹⁰ **când** camionul începu/⁸ **să** alerge pe străzi,⁹ Anton vru/¹⁰ **să**-și dea seama/¹¹ **dacă** nu se înșelau/¹² și întrebă pe cineva de-alături,¹³ **care** i se păru/¹⁴ **că** aduce a țaran..¹⁵.

1. PP; 2. CM; 3. CD; 4. CP; 5. AT; 6. F; 7. PP; 8. CT; 9. CD; 10. PP; 11. CD; 12. CP; 13. PP; 14. AT; 15. SB.

16. Eticul încearcă/¹ **să** regleze mișcarea noastră între bine și rău, comportamentul nostru în interval/². Diferența dintre îngeri și noi /⁴- **pentru că** și îngerii sînt ființe ale intervalului -/³ e/⁴ **că** pentru ei problema opțiunii s-a pus o singură dată,⁵ **în vreme ce** pentru noi ea se pune clipă de clipă.⁶ Dar despre asta vom vorbi cu alt prilej/⁷

1. PP; 2. CD; 3. CZ_{inc}; 4. PP; 5. PR; 6. OP; 7. PP

IV.

1.

a cerceta: (noi; ne_i putem Ø_i cerceta)

$$\begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Temă} \\ \text{Ø}_i & \text{GN}_i \\ \text{Subiect} & \text{Cd} \end{pmatrix};$$

a vedea: (alții ne văd)

$$\begin{pmatrix} \text{Experimentator} & \text{Stimul} \\ \text{GN}_1 & \text{GN}_2 \\ \text{Subiect} & \text{Cd} \end{pmatrix};$$

a privi₁: ([ochii noștri]_i pot Ø_i privi (la dreapta, la stînga, în sus, în jos))

$$\begin{pmatrix} \text{Instrument} & (\text{Locativ}) \\ \text{Ø}_1 & (\text{GPrep}) \\ \text{Subiect} & (\text{Circ}) \end{pmatrix};$$

a privi₂: ([pe ei înșiși]_i [ochii noștri]_i nu se_i pot Ø_i privi)

$$\begin{pmatrix} \text{Instrument} & \text{Temă} \\ \text{Ø}_i & \text{GN}_i \\ \text{Subiect} & \text{Cd} \end{pmatrix}.$$

2.

a revendica: (fericirea și-ar revendica un sezon)

$$\begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Beneficiar} & \text{Temă} \\ GN_1 & GN_2 & GN_3 \\ \text{Subiect} & \text{Cind} & \text{Cd} \end{pmatrix};$$

a alege: (toamna ar fi aleasă)

$$\begin{pmatrix} \text{Temă} & \text{Agent} \\ GN_1 & \emptyset \\ \text{Subiect} & \text{Cag} \end{pmatrix};$$

a ieși (∅ ieșim din iarnă epuizați și bătrâni)

$$\begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Locativ} & () \\ GN_1 & \text{GPrep} & (\text{GAdj}) \\ \text{Subiect} & \text{Circ} & (\text{PS}) \end{pmatrix};$$

a pretinde (ni se pretinde [imensul efort de a trăi primăvara])

$$\begin{pmatrix} \text{Sursă} & \text{Temă} & \text{Agent} \\ GN_1 & GN_2 & \emptyset \\ \text{Cind} & \text{Subiect} & \text{Cag} \end{pmatrix};$$

a trăi (∅ a trăi primăvara)

$$\begin{pmatrix} \text{Experimentator} & \text{Temă} \\ \emptyset & \text{GN} \\ \text{Subiect} & \text{Cd} \end{pmatrix}.$$

3.

a tranșa: (disputa n-a fost ușor de tranșat)

$$\begin{pmatrix} \text{Temă} & \text{Agent} \\ \text{GN} & \emptyset \\ \text{Subiect} & \text{Cag} \end{pmatrix};$$

a deriva: (∅ derivând din faptul)

$$\begin{pmatrix} \text{Temă} & \text{Sursă} \\ \emptyset & \text{GPrep} \\ \text{Subiect} & \text{Cprep} \end{pmatrix};$$

4.

a fi: (ar fi vorba de două lumi cu totul diferite)

$$\begin{pmatrix} \text{Temă}_1 & (\text{Temă}_2) \\ \text{GN}_1 & (\text{GPrep}) \\ \text{Subiect} & (\text{Cprep}) \end{pmatrix};$$

a condamna: (co-prezența ne condamnă la [o fatală schizofrenie epistemologică])

$$\begin{pmatrix} \text{Cauzal} & \text{Pacient} & \text{Țintă}_{\text{abstractă}} \\ \text{GN}_1 & \text{GN}_2 & \text{GPrep} \\ \text{Subiect} & \text{Cd} & \text{Cprep} \end{pmatrix};$$

a coincide: (gîndirea și existența coincid)

$$\begin{pmatrix} \text{Temă}_1 & \text{Temă}_2 \\ \text{GN} & (\emptyset) \\ \text{Subiect} & (\text{Cprep}) \end{pmatrix};$$

a gîndi: (\emptyset gîndesc un lucru)

$$\begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Temă} \\ \emptyset & \text{GN} \\ \text{Subiect} & \text{Cd} \end{pmatrix};$$

5.

a se alege (\emptyset se alege cu o zgârietură)

$$\begin{pmatrix} \text{Pacient} & \text{Temă} \\ \emptyset & \text{GPrep} \\ \text{Subiect} & \text{Cprep} \end{pmatrix};$$

6.

a coborî: (\emptyset cobora din automobil)

$$\begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Sursă} \\ \emptyset & \text{GPrep} \\ \text{Subiect} & \text{Circ} \end{pmatrix};$$

a zâmbi: (\emptyset au zâmbit cu toții [aparaterelor de fotografiat])

$$\begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Țintă} \\ \emptyset & \text{GN} \\ \text{Subiect} & \text{Cind} \end{pmatrix};$$

7.

a decreta: (guvernul decretează ceasornicul [obiect italian reprezentativ])

$$\begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Temă}_1 \\ \text{GN}_1 & \text{GN}_2 & \text{GN}_3 \\ \text{Subiect} & \text{Cd} & \text{CPO} \end{pmatrix};$$

a amenința: (\emptyset amenință cu [pedepse foarte grave] pe cei)

$$\begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Pacient} & \text{Temă} \\ GN_1 & GN_2 & GPrep \\ \text{Subiect} & \text{Cd} & \text{Cprep} \end{pmatrix};$$

a ponegri: (\emptyset_i să ponegrească \emptyset_j)

$$\begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Pacient} \\ \emptyset & \emptyset \\ \text{Subiect} & \text{Cd} \end{pmatrix}$$

a analiza: (\emptyset_i să analizeze \emptyset_j)

$$\begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Temă} \\ \emptyset & \emptyset \\ \text{Subiect} & \text{Cd} \end{pmatrix};$$

a aduce (vorba): (\emptyset_i să aducă vorba despre [calitatea ceasornicelor])

$$\begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Temă}_1 & \text{Temă}_2 \\ \emptyset & GN & GPrep \\ \text{Subiect} & (\text{Cd}) & \text{Cprep} \end{pmatrix}.$$